

Valdančioji koalicija svarstys naują sutartį

Vilnius, birželio 24 d. (Elta) — Kitą savaitę Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai) ketina pakviesti Krikščionių demokratų partijos (KDO) vadovybę derinti naują koalicijos sutarties tekstą, trečiadienį spaudos konferencijoje sakė Seimo pirmininko pavaduotojas, Tėvynės sąjungos frakcijos seniūnas Arvydas Vidiūnas, komentuodamas valdančiosios partijos Politinės tarybos sprendimą.

Jo teigimu, konservatoriai daugelis naujos koalicijos sutarties nuostatų yra priimtinos. A. Vidiūnas tikisi, kad ji bus gerokai detalesnė, ir tai išspręs daugelį problemų.

„Sutartis veikia ir veiks, tik galbūt įgavusi naują formą. Šita koalicija neišardoma, nes ji remiasi ne tiek rašytiniu tekstu, kiek programinių nuostatų tapatumu, pasaulėžiū-

ros momentais“, pažymėjo A. Vidiūnas.

1996 m. pasirašyta koalicijos sutartis, pasak jo, yra pirmoji naujausioje Lietuvos politinėje istorijoje. „Iš to kyla galbūt koalicinio bendradarbiavimo problemos, kurios yra vietinės, bet anaipol ne kokios strateginės ir neišvengiamos. Dėl to krikščionys demokratai norėjo sutartį peržiūrėti, ir tai yra visiškai normalu“, sakė jis.

A. Vidiūnas atmetė krikščionių demokratų ankstesnius priekaištus, kad esą Tėvynės sąjunga nesitarė su koalicijos bendrais, jog iš anksto nesuspažindindavo jį su valstybės reikalais. „Mes nuolat tardavomės bent jau frakcijų lygiu kas savaitę“, sakė jis.

A. Vidiūno nuomone, reikėtų parengti bendrą frakcijų darbo reglamentą.

Klaipėdos meras kaltina konservatorius žlugdant savivaldą

Vilnius, birželio 24 d. (BNS) — Klaipėdos meras Eugenijus Gentvilas apkaltino konservatorius „prismaugus“ savivaldą ir teigė, jog Seimui patvirtinus Europos savivaldos chartiją, jo nesilaikymas gali tapti kliūtimi Lietuvai stojant į Europos Sąjungą.

Liberalas E. Gentvilas dienraštyje „Lietuvos rytas“ trečiadienį teigia, jog centrinė valdžia stengiasi siaurinti savivaldybių teises, versti jas priimti neįgyvendinamus sprendimus, o kai jie neįvykdomi — apkaltinti savivaldybes.

Anot Klaipėdos mero, centrinė valdžia rūpinasi mokesčių įkainiais, pasiima juridinių asmenų pelno mokesčių, ir tik 31,5 proc. valstybinio biudžeto skirstoma per savivaldybes.

Tuo pačiu E. Gentvilas apkaltino Savivaldybių asociacijos prezidentą Vilniaus merą Rolandą Pakšą, kuris, liberalo tvirtinimu, „išdavė kolegas“. Pasak Klaipėdos mero, su Finansų bei Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministeriais pasirašant protokolą, kuriame numatyta, kokia valsty-

binio biudžeto dalis skirstoma per savivaldybių biudžetus, R. Pakšas buvo įpareigotas nusišviesti žemiau 37 proc. ribos.

Tačiau, anot E. Gentvilą, „Vilniaus meras paprasčiausiai išdavė kolegas, pakluso savo partijos viršūnių sprendimui“. „Gal dėl to Vilnius po šitokios mero išdavystės gauna tiek daug papildomų lėšų gatvėms ir Senamiesčiui tvarkyti?“, klausia uostamiesčio meras.

Anot E. Gentvilą, klaipėdiečiai sudaro 5,5 proc. Lietuvos gyventojų, o uostamiesčio surenkama 12 proc. biudžeto pajamų, tačiau valstybiniame biudžete Klaipėdai skirta tik 1,8 proc. lėšų.

„Suprantu, kad stipresnės savivaldybės turi duoti šalies valdžiai ir silpnesnės savivaldybės, bet nesuprantu tokių logikų, kai turuolis duoda elgetai tiek, kad tas elgeta taptų už jį turtingesnis“, ironizuoja E. Gentvilas.

Mero priekaištai — „propaganda“

Lietuvos premjeras Gediminas Vagnorius atmetė Klaipėdos mero Eugenijaus Gentvilą teiginį, jog centrinė valdžia stengiasi suvaržyti savivaldybių teises.

Premjero atstovo spaudai pareiškime neregistruojama ir liberalo E. Gentvilą politinius kaltinimus konservatoriams ir apsiribojama polemika dėl biudžeto lėšų skirstymo.

Pasak premjero atstovo spaudai pareiškimo, Klaipėdos meras „nėra pakankamai susipažinęs su valstybės biudžeto sandara“, nes nei premjeras, nei finansų ministras asmeniškai lėšų neskirsto.

Vyriausybės rezervo fondas šiemet yra 72,5 mln. litų ir naudojamas kolegialiais vyriausybės sprendimais.

Pasak ministro pirmininko atstovo, dažniausiai šios lėšos skiriamos savivaldybių poreikiams — papildomai lėšų iš rezervo fondo gavo visų apskrinių viršininkų administracijos. Klaipėdos apskrityje iš vyriausybės rezervo fondo šiemet skirta 1,3 mln. litų, o iš jų — 900,000 Klaipėdos apskrityje viršininko administracijai.

Birželio 23 dieną Vilniaus universitetinėje ligoninėje „Santariskų klinikos“ buvo atidarytas Intensyvios kardiologijos skyrius, kuris, pertvarkius kai kurias Kardiologijos klinikos patalpas, įsigijus modernios aparatuūros, buvo įrengtas pagal naujausius pasaulinių technologijų reikalavimus. Tokią galimybę suteikė 1998 m. pradžioje pasirašyta Medko Medical Ltd (Suomija) ir Lietuvos Sveikatos apsaugos ministerijos sutartis dėl medicinos technikos tiekimo Lietuvai. „Santariskų klinikoms“ buvo paskirta 500,000 dolerių. Kardiologijos klinikoje kasmet pagalba suteikiama 1,800 ligonių, sergančių ūmiu miokardo infarktu, nepastovia krūtinės angina, turinčių gyvybei grėsmingą širdies ritmo sutrikimą.

Nuotr.: Vyskupas Jonas Boruta (dešinėje) šventina Intensyvios kardiologijos skyrių.

(Elta)

Lietuva atsako turto ir pajamų deklaravimo

Vilnius, birželio 23 d. (BNS) — Lietuvos gyventojų turto ir pajamų deklaravimo įstatymo pataisos panaikins visuotinę deklaravimą.

Antradienį Seimas pritarė Gyventojų turto ir pajamų deklaravimo įstatymo straipsnių pakeitimui. Jais nuo 1998 metų atsakoma anksčiau numatyto, bet dar neįprasto gyventojų, visų Lietuvos gyventojų turto ir pajamų deklaravimu.

Išstatymas numato, kad politikai, valstybės tarnautojai bei jų šeimos nariai, deklaravę turto ir pajamas pagal šiuo metu galiojantį įstatymą, kartu su metine pajamų mokesčio deklaracija turės pateikti ir atskirą turto deklaraciją.

Pataisos numato, kad gyventojai neprivalo deklaruoti per metus gautų pajamų iš akcijų, obligacijų, vekselių ir kitų vertybinių popierių pardavimo, atsiimtų indėlių, gautų palūkanų bei dividendų sumos, kuri pagal kiekvieną rūšį mažesnė kaip 2,000 litų.

Išstatymo pakeitimai nustato, kad fiziniai ir juridiniai asmenys, per atitinkamą laikotarpį gyventojams išmokėję

Ignoruojamas Seimo pirmininko pasiūlytas įstatymas

Vilnius, birželio 22 d. (BNS) — Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis piktina, kad neveikia priimtųjų įstatymų, ir siūlo numatyti atsakomybę pareigūnams, piktybiškai ignoruojantiems įstatymus.

Pirmadienį spaudos konferencijoje V. Landsbergis stebėjosi, kodėl iki šiol neveikia prieš pusantrų metų jo iniciatyva priimtos Baudžiamojo kodekso pataisos, numatiusios griežtesnes bausmes naminės degtinės — „pilstuko“ — gamintojams, kaip žmonių nuodytojams.

Seimo pirmininkui nerimą kelia tai, kad apsinuodijusių nuo „pilstuko“ žmonių per pastaruosius penkerius metus padidėjo kelis kartus, o naminės degtinės gamintojai atsipirka nedidelėmis baudomis.

V. Landsbergio nuomone, tardytojai turi griežčiau tirti

mokesčių inspekcijai.

Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininkė Elvyra Kunevičienė sakė, kad naujasis „įstatymas įgalios Finansų ministeriją, mokesčių inspekciją aktyviau veikti ir surinkti mokesčius iš tų, kurie nenori jų mokėti“.

Užsienio valstybių pensijos nebus apmokestinamos

Vilnius, birželio 23 d. (BNS) — Lietuvos Respublikos fizinis asmenų pajamų mokesčio laikinojo įstatymo pataisa numato, kad Lietuvos ir užsienio valstybių mokesčių pensijos nebus apmokestinamos fizinis asmenų pajamų mokesčiu.

Antradienį Seimas pritarė LR fizinis asmenų pajamų mokesčio laikinojo įstatymo 2 straipsnio pataisai, kuria siekiama suvienodinti pensijų apmokestinimo tvarką. Fizinis asmenų pajamų mokesčių nebus išskaitomas ir iš užsienio valstybių mokamų pensijų.

Pagal galiojantį laikinojo įstatymo nuostatas, pajamų mokesčių buvo neišskaitomas pensininkams iš pensijų, mokamų iš „Sodros“, valstybės ir savivaldybių biudžetų, o iš užsienio valstybių mokamų pensijų.

Pagal galiojantį laikinojo įstatymo nuostatas, pajamų mokesčių buvo neišskaitomas pensininkams iš pensijų, mokamų iš „Sodros“, valstybės ir savivaldybių biudžetų, o iš užsienio valstybių mokamų pensijų.

„girtų žmogžudysčių“ aplinkybės, o nustatius, kad nusikaltėlis apsinuodijo „pilstuku“, numatyti atsakomybę ir jo pardavėjams.

Seimo pirmininko nuomone, iki šiol neveikia ir prieš metus priimtos Baudžiamojo kodekso pataisos, numatiusios turtingesnes bausmes gamintojams, kaip žmonių nuodytojams.

Jis teigė, kad dėl tokios situacijos norminiuose aktuose ateityje turės būti numatyti konkretūs pareigūnų atsakomybės už įstatymų nevykdymą. Seimo pirmininkas džiaugėsi, kad prezidentas Valdas Adamkus susirūpino dėl vilkinamų baudžiamųjų bylų tyrimu.

V. Landsbergis pažymėjo, kad tiesioginė įtaka teisėjams turintis prezidentas turi griežčiau kontroliuoti jų veiklą ir numatyti bausmes už piktybišką neveiksmingumą.

Čečėnijoje įvesta nepaprastoji padėtis

Groznyas, birželio 24 d. (Interfax-BNS) — Nepaprastoji padėtis Čečėnijoje buvo paskelbta, siekiant sustabdyti nusikalstamumą, nuo kurio kenčia gyventojai, stringa ūkio atgaivinimas, negaunama investicijų iš užsienio, pareiškė Čečėnijos prezidentas Aslan Maschadov.

Jis kategoriškai paneigė, jog nepaprastosios padėties įvedimas susijęs su pastarojo sekmadienio įvykiais, kai maistingojo lauko vado Dalmatino Radujev šalininkai Grozne mėgino užimti televizijos pastatą.

Prezidentas mano, kad „kriminalinių nusikaltėlių rankomis kai kurios jėgos mėgina sužlugdyti nepriklausomos, teisinės Čečėnijos valstybės kūrimą. Tai aiškiai suvokia respublikos vadovybė ir piliečiai“.

A. Maschadov pažymėjo, jog „nusikalstamumas, kurį sukėlė pokario sunkumai, kai keliadesimt tūkstančių žmonių neturi pastogės ir jokių gyvenimo lėšų, privertė imtis neeilinių kompleksinių priemonių“.

Prezidento teigimu, „tai ne

Siūloma registruoti Sovietų Sąjungos saugumo darbuotojus

Vilnius, birželio 23 d. (Elta) — Seimo pirmininko pavaduotojo Felikso Palubinsko nuomone, Lietuvos piliečiai bei kiti asmenys, nuolat gyvenantys Lietuvoje, kurie yra arba buvo Valstybės saugumo komiteto (VSK) pareigūnai, privalo užsiregistruoti Valstybės saugumo departamente.

Registravimosi tvarką, jo manymu, turėtų nustatyti Valstybės saugumo departamento direktorius.

F. Palubinskas siūlo papildyti Seimo pirmininko Vytauto Landsbergio pateiktą įstatymo projektą dėl Sovietų Sąjungos Valstybės saugumo komiteto (NKVD, MGB, KGB) vertinimo ir šios organizacijos kadroinių pareigūnų dabartinės veiklos.

F. Palubinsko nuomone,

Rusijos finansų krizė nekenkia Lietuvai

Zalcburgas, birželio 24 d. (Dow Jones-BNS) — Zalcburge vykstančio Pasaulio ekonomikos forumo spaudos konferencijoje Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus antradienį sakė, kad Rusijos problemos „neturi neigiamos įtakos Lietuvai“.

„Aš nematau jokios neigiamos įtakos nei Lietuvos verslui, nei jos valiutai“, sakė jis. Tačiau, pasak V. Adamkaus, kuo greičiau padėtis Rusijoje normalizuosis, tuo didesnės prekybos ir verslo galimybės atsivers Lietuvai.

Rusijai tenka apie 24 proc. Lietuvos užsienio prekybos apyvartos, tačiau dauguma prekybos sutarčių sudaromos JAV doleriais arba vykdoma prekyba, paremta natūriniais mainais, kas nėra susieta su rublio verte.

V. Adamkus taip pat sakė tikintis, kad Lietuva bus pakviesta derybų dėl narystės Europos Sąjungoje jau šiu metų pabaigoje, kai vyks ES valstybių vadovų konferencija.

tik baudžiamosios priemonės, bet ir pastangos spręsti vargingiausiai gyvenančių žmonių problemas — kurti naujas darbo vietas, sudaryti sąlygas mažajam verslui“.

Drauge A. Maschadov pranešė, kad įsakas dėl nepaprastosios padėties numato konfiskuoti neteisėtai turimus ginklus, stiprinti sienos režimą. Yra konkrečių planų tęsti Čečėnijoje „Teisingumo kardo“ operaciją, per kurią „bus sprendžiamos įkaitų išlaisvinimo problemos, suimami ypač pavojingi nusikaltėliai“, sakė prezidentas.

A. Maschadov, komentuodamas draudimą rengti nesankcionuotus mitingus, eitynes ir demonstracijas, pabrėžė, kad tai draudžiama nuo vasario 19 d., ir įsake iš priemonė tik dar kartą patvirtinta.

„Įstatymų besilaikantys piliečiai jokių nepatogumų dėl komendanto valandos ir nepaprastosios padėties nepajus, o nusikaltėliai ir teroristai, žinoma, jau sukruto“, pažymėjo čečėnų vadas.

Nepaprastoji padėtis įsigaliojo nuo trečiadienio, ir truks iki liepos vidurio.

Siūloma registruoti Sovietų Sąjungos saugumo darbuotojus

Vilnius, birželio 23 d. (Elta) — Seimo pirmininko pavaduotojo Felikso Palubinsko nuomone, Lietuvos piliečiai bei kiti asmenys, nuolat gyvenantys Lietuvoje, kurie yra arba buvo Valstybės saugumo komiteto (VSK) pareigūnai, privalo užsiregistruoti Valstybės saugumo departamente.

Registravimosi tvarką, jo manymu, turėtų nustatyti Valstybės saugumo departamento direktorius.

Rusijos finansų krizė nekenkia Lietuvai

Zalcburgas, birželio 24 d. (Dow Jones-BNS) — Zalcburge vykstančio Pasaulio ekonomikos forumo spaudos konferencijoje Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus antradienį sakė, kad Rusijos problemos „neturi neigiamos įtakos Lietuvai“.

„Aš nematau jokios neigiamos įtakos nei Lietuvos verslui, nei jos valiutai“, sakė jis. Tačiau, pasak V. Adamkaus, kuo greičiau padėtis Rusijoje normalizuosis, tuo didesnės prekybos ir verslo galimybės atsivers Lietuvai.

Rusijai tenka apie 24 proc. Lietuvos užsienio prekybos apyvartos, tačiau dauguma prekybos sutarčių sudaromos JAV doleriais arba vykdoma prekyba, paremta natūriniais mainais, kas nėra susieta su rublio verte.

V. Adamkus taip pat sakė tikintis, kad Lietuva bus pakviesta derybų dėl narystės Europos Sąjungoje jau šiu metų pabaigoje, kai vyks ES valstybių vadovų konferencija.

KALENDORIUS

Birželio 25 d.: Vilhelmas, Prosperas, Febronija, Baniūtė, Mantminas.

Birželio 26 d.: Paulius, Dovydas, Salvijus, Jaunutis, Jaunius.

LIETUVIŲ TELKINIAI

DAYTONA BEACH, FL

MINĖJOME
TRAGIŠKĄJĮ
BIRŽELĮ

Lietuvių tauta niekada nepamirš 1941 m. birželio 14-15 d., kai raudonasis okupantas vykdė pirmuosius Lietuvos tauriausiųjų sūnų ir dukterų, senų ir mažutėlių tremimus į šaltąją Sibirą, pasiryžęs su naikinti Lietuvos valstybę ir tautą. Per Lietuvos okupacijos laikmetį lietuviai, gyvenantys už Lietuvos ribų, birželio skaudžiuosius įvykius, o Lietuvai atkurus nepriklausomybę tą dieną bechi visa Lietuva.

Daytona Beach lietuviai tragiškąjį birželį minėjome birželio 14 d. Minėjimą ruošė LB Daytona Beach apylinkės valdyba, vadovaujama Birutės Kozicienės, jai talkino valdybos nariai — R. Snarskienė, V. Avizienė ir Donatas Stukas.

Minėjimas pradėtas lietuviškomis pamaldomis Prince of Peace bažnyčioje, Ormond Beach. Už Lietuvą, ištremtusius, žuvusiuosius už laisvę šv. Mišias aukėjo ir pamokslą, primenantį Lietuvos ryžtą siekti laisvės, pasakė kun. Ricardas Grasso. Šv. Mišių skaitymus atliko Gediminas Lapėnas, o savos kūrybos tikinčiųjų maldoje Aukščiausiojo prašė palaimos visiems laisvės kovotojams, žuvusiems, ištremtiesiems. Maldoje prisiminė sunkokai negaliojančius Amalią ir Mykolą Jagučius bei Antaną Kalvaitį.

Išpudingai skambėjo choro „Sietynas“ diena pritaikyti giesmes, vadovaujant muz. Antanui Skriduliui. Tai buvo tikrai jautri dvasinio prisiminimo ir mūsų Tėvynės Lietuvos valanda. Pamaldose buvo JAV ir Lietuvos vėliavos, eise-noje nešamos Donato Stuko ir Prano Domijonaičio, palydint tautiniais drabužiais pasi-puošusių Elenos Ambrozaitienės ir Ados Monkienės.

Tuoju po pamaldų minėjimas buvo tęsiamas parapijos saleje. Pirmininkė Birutė Kozicienė trumpai pasveikino (daugiausimto) dalyvius; sugiedota JAV ir Lietuvos himnai, susikaupimo minute pagerbti žuvusieji už Lietuvos laisvę, prieš tai įnešus JAV ir Lietuvos vėliavas.

Birutė Kozicienė suglaustai apibūdino 1941 metų birželio įvykius, baisius birželio 14-15 d. išgyvenimus, patiriant pirmuosius tremimus. Išsakė lietuvių tautos ryžtą, kovas už laisvę ir laimėjimus, nepriklausomos Lietuvos atkūrimą.

Meninę dalį atliko choras „Sietynas“, vadovaujamas

muz. Antano Skridulio. Dainos gražios, gerai skambėjusios, mums priminė, kai savoje žemėje mus augino, kai pamilome savo Motiną tėvynę Lietuvą; dainose atsispindėjo ilgesys, ryžtas ir viltys. Tai keletos gražių dainų koncertas, teikęs dvasinę pagūdą. Valytė Skridulienė atmintinai padeklamavo ilgoką poeto A. Miškinio eilėraštį, kuriame atsispindėjo mūsų tautos kancios, pergyvenimai tremtyje, kalemuose ir nepaprastoji laisvės viltis.

„Sietynui“, jo vadovui ir deklamatorei dalyviai padėjo gausiais plojimais ir pirmi-ninkės padėkos žodžiu.

Minėjime dalyvavo ir kalbėjo svečiai iš Lietuvos, Kauno apygardos „Sodros“ direktorius Antanas Baranauskas. Jis išsamiai aptarė šio fondo pas-kirtį, kaip jis tvarkomas, kokią naudą iš to turi Lietuvos žmo-gus, reikalingas socialinės pa-galbos.

Prisiminė okupantų įvykdy-tus tremimus, suminėdamas kiek, kada buvo išvezama žmo-nių, pateikdamas ir statisti-kos. Pranešimas įdomus, ypač už Lietuvos ribų gyvenan-tiems. Paskui jis atsakė ir į klausimus.

Šiame minėjime dalyvavo vi-siomenininkai Stasys ir Ele-na Barai iš Čikagos bei jų gi-minačiai Antanas ir jo žmona Baranauskai iš Lietuvos.

Pabaigoje pirmininkė B. Kozicienė supažindino su da-lyvavusiais svečiais, visiems prisidėjusiems prie šio minė-jimo nuoširdžiai padėjo ir pakvietė pabendrauti, pasi-vaišinti valdybos paruoštais užkandžiais. Minėjimas praėjo prideramoje rimtyje, palikęs įsimintiną įspūdį.

„SIETYNŲ“ VEIKLOS
SEZONO UŽBAIGTUVĖS

Šio telkinio gražiai dainuo-jantis „Sietynas“, vadovauja-mas muz. Antano Skridulio, atlikęs meninę programą Lie-tuvių Bendruomenės apylin-kės valdybos ruoštame birželio skaudžiuoju įvykių minėji-me š.m. birželio mėn. 14 d., baigė šių metų žiemos ir pa-vasario veiklą ir iki rugsėjo mėn. išėjo atostogų.

Ta proga „Sietyno“ nepa-vargstantys vadovai muz. An-tanas ir Valytė Skriduliai su-ruošė šaunias sezono užbaig-tuves š.m. birželio 6 d. Į Anta-no ir Valytės svetingus namus suvažiavo „Sietyno“ dainini-nkai su žmonomis ir vyrais, dar artimi šeimininkų draugai ir malonus svečiai iš Lietuvos — „Sodros“ direktorius Antanas ir Sigita Baranauskai, visuo-menininkai Stasys ir Elena Barai iš Čikagos.

St. Petersburg, FL. „Saulės“ lietuvištinės mokyklos mokiniai atlieka Motinos dienos programą. Iš k.: Vita Bobelytė, Andrea Harris, Aleksa Bobelytė, Laima Bobelytė, Daryte Glavinskaitė, Rima Vaidelaitė, Kristina Harris, Monika Ambrozaitytė, Albertas Glavinskaitė ir Julius Lukas.

Šeimininkai paruošė šau-nias vaišes, svečius vaišino užkandžiais, kokteiliais, o vė-liau ir skanių valgių vaka-riene.

Valytė Skridulienė sukal-bėjo jautrią maldą, reikšda-ma Aukščiausiam dekingu-mą už mielą šio telkinio lietu-vių draugystę, padėkojo siety-niečiams ir visiems svečiams už dalyvavimą „pabaigtuvių“ šventėje.

Vaišėms įpusėjus prabilo auksaburniai kalbėtojai: sie-tyniečiai—Jadvyga Barūnie-nių, „Sietyno“ valdybos pirmi-ninkė operos solistė Juozė Daugėlienė, Lietuvių klubo pirmininkas Jonas Daugėla. Kazimieras Barūnas, Gedimi-nas Lapėnas, svečias Stasys Barai iš Čikagos ir Jurgis Janušaitis.

Visų kalbėjusių žodžiai bu-vo jautrūs, nuoširdūs, kupini gražių prisiminimų apie šio telkinio kultūrinės veiklos or-ganizavimą, apie „Sietyno“ įkurimą, kurio siela liko ištvermingasis vadovas muz. Antanas Skridulis. Visi pas-veikino maestro vardadėnio — Antaninių proga, padėjo jam už meilę dainai, „Siet-ynui“, už didelį įnašą į šio telkinio lietuvių kultūrinę veiklą.

„Sietyno“ vadovo muz. An-tano Skridulio ir Valytės gar-tai svečiai pakėlė šampano taures ir nuaidėjo gražūs jiems „Valio, valio!“ linkeji-mai.

Po to „Sietyno“ nariai apsu-po maestro ir nuaidėjo, sus-kambo gražios dainos, tai pas-kutinioji prieš atostogas repe-ticija.

Pabaigoje Valytė Skridulie-nė, pasigėrėdama šia švente, padėkojo visiems už išreikš-tus sveikinimus ir linkėjimus, prašė Dievulio palaimos šio telkinio mieliems tėvynai-niams.

Vaišių metu vyko malonus pokalbiai, netruko ir politikos aptarimų. Nuotaika maloni, o šeimininkų Valytės ir muz. Antano Skridulio svetingu-mas nuostabus; tai turėjome progos daug kartų patirti.

Rugpjūčio mėn. muz. Anta-nas ir Valytė Skriduliai

skrenda Lietuvon aplankyti ten gyvenančių giminačių ir pažįstamų.

„Sietynas“ repeticijas pra-dės maestro sugrįžus. Šis puikus choras per sezoną kiekvieną ketvirtadienį repe-tavo, mokes naujų giesmių ir dainų, giedoję lietuviškose pa-maldose ir atliko menines programas šio telkinio orga-nizacijų renginiuose.

„Sietyno“ gražią veiklą įver-tino visi kalbėtojai.

Malonių, smagių atostogų viešintiems tėvynėje ar pasi-likus namuose.

Jurgis Janušaitis

MIAMI, FL

MOTINOS DIENA
LIETUVIŲ KLUBE

Gegužės 10 d. Miami lietu-viai klube iškilmingai pa-minėjo Motinos dieną. Pasvei-kinusi susirinkusius 56 daly-vius klubo pirm. B. Paulaitienė pakvietė K. Kodatienę vesti dienos programą. Vi-siems sudainavus „Lietuva brangi“, Kodatienė savo zo-dyje teigė, jog motina yra šei-mos ir tautos širdis, ir pas-kaitytė motinos garbei savo su-kurtas eiles. M. Jakaitienė, B. Popeliukienė ir viešnia iš Lie-tuvos S. Pineda padainavo ke-letą motinai skirtų dainų. Pie-tus pagamino B. Paulaitienė, M. Jakaitienė ir B. Popeliu-kienė.

Su šiuo renginiu buvo už-baigtas klubo veiklos sezonas. Gerų atostogų visiems iki ru-dens!

SUNNY HILLS, FL

SUSIBŪRĖ VAIDYBOS
MĖGĖJAI

Prieš metus įsteigtas vaidy-bos mėgėjų būrelis „Aidas“, kuriam vadovauja E. Žeber-tavičienė, gegužės 16 d. su-rengė antrąjį linksma vakarį. Buvo suvaizdinta „Piršlybos prieš gegužinę“. Veikaliuką sustatė ir režisavo E. Žeber-tavičienė. Jame suktas piršlys perša vyriausiąją dukterį ne-prigirdintiam senbarniui. Po piršlybų visi renkas į kaimi-ską gegužinę su liaudies šo-kiais ir rateliais. Akordeonu

grojo P. Papartis. Po vaidinimo — vaišės ir šokiai.

KUN. LEONARDO
MUSTEIKIO
JUBILIEJUS

Birželio 7 d. kun. Leonardas Musteikis šventė savo kuni-gystės deimantinį jubiliejų. Gimęs 1911 m. rugpjūčio 16 d., baigė Zarasų gimnaziją ir įstojo į Kauno kunigų semina-riją. Kauno katedroje išven-tintas kunigu 1938 m. birželio 11 d. Vikaravo Troškunuose, Dusetose, Šeduvoje. Veikė su pavasarininkais, ateitininkais ir ypač su skautais. Vokietijoje pastoracinį darbą dirbo DP stovyklose. 1949 m. atvy-kęs į JAV, apsigyveno Oma-hoje, Nebraskoje, kur Creighton universitete 1957 m. įsigijo bakalaurą ir 1960 m. — pe-dagogikos magistro laipsnius.

Nuo 1950 m. buvo Gerojo Ga-nytojo seserų vienuolyno ka-pelionas ir tos vienuolijos mer-gaičių gimnazijos mokytojas. 1985 m. išėjęs į pensiją, apsi-gyveno Sunny Hills, kur ir to-liau tęsia pastoracinį darbą, pavaduodamas apylinkės ku-nigus.

Jubiliejus buvo paminėtas iškilmingomis pamaldomis Šv. Teresės bažnyčioje. Šv. Mišias aukėjo pats jubilaitas, o jam padėjo vysk. Paulius Baltakis, klebonas kun. F. Szczykuto-wicz ir kun. T. Gedvila. Vaka-rizp klebonas sukvietė visus parapijiečius į salę. Sveiki-nimų klausėsi daugiau kaip 160 svečių. Vaišėse dalyvavo vysk. P. Baltakis, keletas apy-linkės kunigų, jubilato brolis prof. Antanas Musteikis su sūnumi iš Buffalo, NY, ir iš Lietuvos atvykę trys gim-i-načiai.

LINKIM GEROS
SVEIKATOS

Jau daugelį metų kun. Vy-tautas Pikturna sąžiningai tarnauja Palm Beach ir Pom-pano Beach lietuvių dvasi-niams poreikiams. Būdamas susipratus bendruomenini-nkas, jis buvo vienas iš tvirtų

JAV LB Floridos apygardos suvažiavime, Singer Island, FL, kalbą JAV pulkininkas Algimantas Gar-sys.

JAV LB Floridos apygardos suvažiavime, Singer Island, FL, mintimis da-linosi Lietuvos Respublikos ambasadorius JAV ir Meksikai dr. Stasys Sakalauskas ir LB Floridos apygardos pirm. Liutaveras Siemaskas.

Nuotr. Algio Augūno

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$95.00. Foreign countries \$110. Postmaster: Send address changes to Draugas - 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mazinant pašto išlaidas, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesuomi. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokesči, pažymima, iki kada yra užsimokėjus.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

	Metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$95.00	\$55.00	\$35.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$110.00	\$60.00	\$40.00
Kanadoje	(Kanados dol.) \$160.00	\$86.00	\$58.00
Tik šėštadienio laida:			
JAV	\$65.00	\$40.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$80.00	\$45.00	\$35.00
Kanadoje	(Kanados dol.) \$86.00	\$65.00	\$50.00
Užsakant į Lietuvą:			
(Air cargo)	\$100.00	\$55.00	
Tik šėštadienio laida	\$55.00		
Užsakant į užsienį oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Tik šėštadienio laida	\$160.00	\$85.00	

Vyriausia redaktorė — Danutė Bindokienė
Administracijos — Valentinas Krumpelis
Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis
• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šėštadieniais nedirba.
• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:00, šėštadieniais nedirba.
• Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamas, gavus prašymą kiti nora skelbti.
• Redakcija straipsnius taisy savo nuostata. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Prašome siunčiant pasilikti kopiją.

šios LB apylinkės veiklos ašij.

Be jo ta veikla būtų žymiai sunkesnė. Už tai jis yra nu-sipelnęs didelės visų pagar-bos. Po trijų operacijų jo svei-katos būklė šiuo metu netei-kius daug vilčių, jog jis ne-rukus galėtų grįžti į savo pamėgtą pastoracinį bei ben-druomeninį darbą. Tai ne vie-nam kelia susirūpinimą.

Kun. V. Pikturna dabar yra aprūpintas pragyvenimu, priežiūra ir terapija Manor Care, 2300 Village Blvd., West Palm Beach, FL 33409.

Abiejų lietuvių telkinių ti-kintieji bei LB apylinkių gy-ventojai, „Liet. biuletenio“ lei-dėjai ir redaktoriai linki kun. V. Pikturnai sveikatos bei Die-vo palaimos ir laukia grįž-tancio prie pamėgtų darbų.

WORCESTER, MA

BIRŽELIO LIŪDNI
VARPAI

Birželio 14 d. LB Worceste-rio apylinkės valdyba suruošė neuzmirštąjį Tragiškųjų bir-zelio ir daugelio kitų bolše-vikų įvykdytų nekalčių mūsų brolių ir sesių tremimų Sibi-ran paminėjimą.

10 val. ryto Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje šv. Mišias aukėjo ir pamokslą pa-sakė parapijos adm. kun. An-tanas Nockūnas, MIC. Giedoj-parapijos choras, vadovauja-mas vargonininkės Onos Va-linskienės. Dalyvavo Dr. Vin-co. Kudirkos šaulių kuopa.

Mišių pabaigoje celebrantas sukalbėjo specialią maldą už ištremtuosius, nes dėl antrą dieną besitęsiančio lietaus ne-galėjome prie paminklo atlikti jų prisiminimų skirtų apeigų.

Po Mišių persikėlėme į pa-rapijos salę tolimesnei minėji-mo tarsi, bet ir čia pajutome nes-klandumą, nes dėl siautuosios audros ir lietaus negalėjo at-vykti paskaitininkas iš Bosto-no. Jo vietą užpildė minėjimo vedėjas LB valdybos pirmini-nkas Romas Jakubauskas. Jis labai sklandžiai perėjo iš-tremtųjų kelią, prasidėjusį 1940 m. birželio 15 d. sovietų okupacija. Todėl visiems lietu-viams birželio varpai ir skam-ba liūdnei, nes jie palaudojo Lietuvos nepriklausomybę.

Savo kalboje ypač išryškino baisiuosius birželio tremimus 1941-jų metų birželio 14-tos naktį, tik birželio 22 d. anks-tų vietų Sąjungai paskelbtas ka-ras sulaukė tolimesnius ty metų tremimus, bet 1944 m. antrą kartą grįžtant Raudona-jai armijai į Lietuvą, suėmi-mai ir tremimai vėl buvo tę-siami, rusų komunistams sie-kiant sunaikinti lietuvių tau-

LINAS SIDRYS, M.D.
Akių ligos / Chirurgija
9830 S. Ridgeland Ave.
Chicago Ridge, IL 60415
Tel. 708-636-6622
4149 W. 63rd St.
Tel. 773-735-7709

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9625 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-6101
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. A.B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. Tel. 708-422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pirmad. 3v.p.p.-7v.v., antr. 12:30-3v.p.p.
treč. uždaryta, ketvirt. 1-3v.p.p.
penktad. ir šėštad. 9v.r.-12v.p.p.

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6187 S. Archer Ave. (prie Austin)
Tel. 773-585-7755
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, D.D.S., P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern un-to
diplomu, lietuviams sutvarkys dantis
už prieinamą kainą. Pacientai
priimami absoliučiai punktualiai.
Susitarimai (kalbėti angliškai)
Tel. 708-422-8260

ARAS ŽIJOBA, M.D.
INDRE RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 527-0090
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

ty. Ypač prisimintini 1948 m. didieji tremimai. Jų buvo ir 1949 m. bei kitais metais. Tik nedidelei ištremtųjų dalelei teko grįžti į Tėvynę Lietuvą, bet ir grįžusių laukė „kryžių kelias“, kuriuo ne visi pajėgė eiti. Kai kurie jų grįžo atgal į Sibirą, dėka komunistams parsidavusių lietuvių.

Su giliu skausmu širdyse prisimename ir prisiminsime juos visada. Į šį prisiminimų vainiką piname ir partizanų. Todėl visiems lietuviams bir-zelio varpai skamba liūdnei, nepaisant nepaprastai gra-zaus birželio gamtoje. Baisio-sios birželio dienos parodė mums, kad esame vieni vieni savo sunkioje likimeje ko-voje.

Po minėjimo vaišinomės ka-vute ir bandelėmis, kurias pa-ruošė pirmininko žmona Te-resė Jakubauskienė. J.M.

JAV LB Floridos apygardos suvažiavime, Singer Island, vakaronėje dai-navo Janina Šalnienė ir Aldona Urbienė, joms akompanavo Vytas Daugir-das.

Nuotr. Algio Augūno

TA LEMTINGĄJĄ BIRŽELIO DIENĄ

(Tęsinys)

STASYS MAZILIAUSKAS

To kiu atveju Sovietų Sąjunga nebūtų norėjusi kariuoti su visomis Baltijos valstybėmis ir suvargti jau prasidėjusio Antrojo pasaulinio karo metu. Be to, jos neseniai sudarytoji nepuolimo sutartis su Vokietija draudė, kad nebūtų tos valstybės sovietinamos. Maskva nekovojo su valstybėmis tik apgaulės būdu padarė Sovietų Sąjungos dalimis, sulaužydama tą nepuolimo sutartį.

Prez. A. Smetona paskutiniame vyriausybės posėdyje balsavęs, kad ultimatumui reikia pasipriešinti ginklu. Jis turėjo teisę ten pat padaryti pakeitimus vyriausybei, kad būtų galima sėkmingai pasipriešinti: norint išvykti V. Vitkauską sulaukyti, atleisti iš kariuomenės vado pareigų, jį nuginkluoti ir laikinai izoliuoti, o šiam teisėtam ir šventam karui gintis nuo užpuolančiųjų susigrąžinti St. Raštikį ir daryti tolimesnius konsoliduojančius pakeitimus. Tačiau jis bailiai pabėgo, Merkį savo vietoje palikęs.

Jo ištikimiausias prezidentūros tarnautojas, atvykstant mums į JAV, pasakojo apie tą prezidento skubėjimą ištrūkti. Prezidentas norėjęs nuvažiuoti į Vokietiją su kariška palyda, bet apsiriko, nes pagal paskutinįjį Vokietijos — Sovietų Sąjungos nepuolimo sutartį, ir Lietuva buvo atiduota Sovietų Sąjungos įtakos sferai, o tikėjosi iš to amžino Rusijos priešui sulaukti pagalbos. Turbūt įsakymu jį lydėjusio Krašto apsaugos ministro generolo K. Musteiko 9-tas pėstininkų pulkas Marijampolėje buvo anksti tą rytą prikeltas ir iššlygiavo Vilkaviškio kryptimi prie Vokietijos, bet vakare sugrįžo. Tada A. Smetona ir jo asmeninė palyda paslaptimi perbrido Lieponos upelį ir Vokietiją Eitkunų apylinkėse. Tačiau generolas Raštikis tik po kelių mėnesių tai padarė, bet jau turėjęs atsiginti, o gyvenęs slapta ir vis ieškojęs, kaip tėvynę išgelbėti. Pagaliau išvyko, žmoną palikęs kalėjime dėl jo dingimo.

St. Raštikis gal ir būtų išgelbėjęs Lietuvą aukščiausia pateiktais argumentais, jei ne A. Merkys, jau einantis Lietuvos prezidento pareigas. Jis ėmė kooperuoti su Sovietų Sąjunga klusniai, tarsi norėdamas likti Lietuvos prezidentu. Jis pasmerkė savo turėtą ministrų kabinetą ir pranešė, kad paveda Raštikiui sudaryti visiškai naują ministrų kabinetą. Bet gavo greitą Maskvos atsakymą, kad Raštikis tam

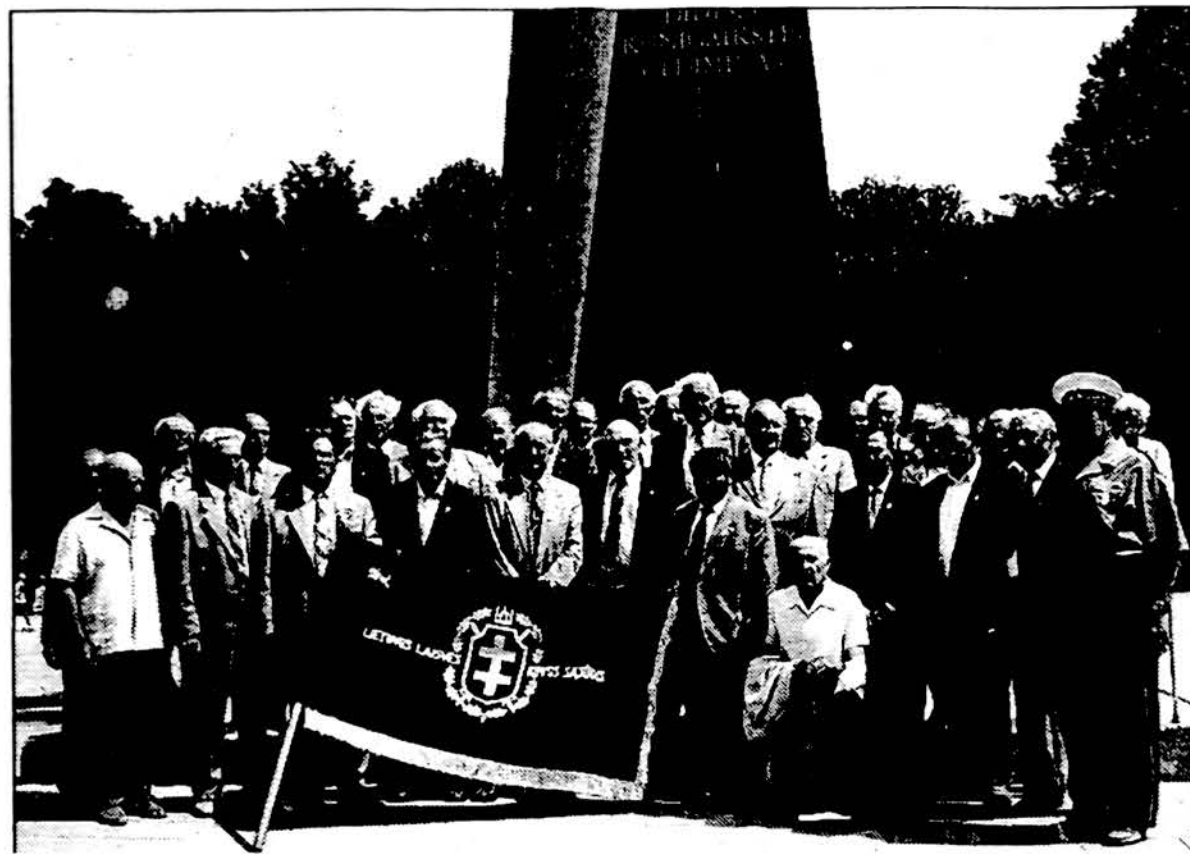
nėra tinkamas, o atvyksta Molotovo pavaduotojas Dekanozovas, kuris padės sudaryti geriausią Lietuvos ministrų kabinetą.

Taip pat A. Merkio įsakymais buvo atleisti, netrukus suimti ir sovietų žinion perduoti, buvęs jo sudarytame ministrų kabinete Vidaus reikalų ministras generolas K. Skucas ir tos ministerijos Saugumo departamento direktorius A. Povilaitis, labiausiai kaltinami ultimatumu ryšium su tariamais sovietų karių „pagrobimu“. Maskvoje likęs Lietuvos užsienio reikalų ministras J. Urbšys juos telegrafu buvo išpėjęs, kad niekur nebėgtų, nes jų bylą savaime krašte teisingai išnagrinėsia Lietuvos teismas. Matyt jis tikėjo, kad, pakeitus vyriausybės sudėtį, Lietuvos ir Tarybų Sąjungos santykiai vėl grįš į draugišką bendravimą. Tačiau Merkys padarė atsargiau — jie greitai atsidūrė kaltintųjų rankose, nes faktiškai Lietuva (nuo 1940.VI.17) valdytoju pasidarė V. G. Dekanozovas, kuris nepasigailėjo nei kooperuojančio Merkio, bet patvirtino naująją valdžią, sudarytą vaisingojo Pozdniakovo nurodymais. Prasidėjo baisioji Lietuvos tragedija, pareikalavusi šimtų tūkstančių mirties ir kancijų.

To visko buvo galima išvengti, jei pati Lietuva būtų drąsiai ėmusi kovon kaip ji darė Lietuvos nepriklausomybės kovų metu, ir „nedemoralizavusi“ savo aukščiausių ministrų sąjungininkų. Tikriausiai tada būtų ne tik atsiginta, bet ir sovietai būtų pasirodę ne taip jau galingi, kad reiktų sudarinėti ir laikyti Molotovo/Ribbentropo sutarčių ir Vokietijai bijoti sovietų grėsmės. Ta Lietuvos pergalė būtų turėjusi be galo didelės įtakos II pasaulinio karo eigai ir jo pasekmėms pagal susidarančius kitokius Vokietijos/SSSR santykius.

Jei kovojanti Lietuva nebūtų laimėjusi, jos valstybiniam testinimui vis tiek būtų buvę geriau negu tapti Sovietų Sąjungos nariu. Valstybinis branduolys, Lietuvos teisės ir vardas būtų išlikę. Galbūt, karui pasibaigus, jos nepriklausomybės byla būtų Lietuvai teisingai išspręsta.

O kai sovietų ultimatumui nebuvo pasipriešinta, II pasaulinis karas, kurį labiausiai nulėmė JAV, buvo faktiškai užbaigtas pripažįstant Lietuvos išjungimą į Sovietų Sąjungą. Net ir neseniai pačios Lietuvos pagaliau nuo Sovietų Sąjungos atsikovotoji nepri-

Lietuvos partizanai prie Gedimino paminklo Katedros aikštelėje, Vilniuje.

klausomybė buvo JAV vėliausiai pripažinta, kai jau daugybė kitų valstybių ją buvo pripažinusios.

Tik tam klasingam veiksmui — Lietuvos įjungimui į Sovietų Sąjungą — Dekanozovas atskubėjo tada Lietuvon. Tuoj jis pritarė Pozdniakovo siūlymams kandidatams naujai prosovietinei Lietuvos vyriausybei, jau visai gerai žinomus: ministrų pirmininku Justą Paleckį, o jo pavaduotojas užsienio reikalų ministras ir švietimo ministerijos laikinas valdytojas Vincas Krevė-Mickevičius, teisingumo — Povilas Pakarklis, finansų ir laikinai susisiekimo Ernestas Galvanauskas ir kt., kurių paskyrimą „patvirtino“ prezidentą pavaduojantis pasitraukdamas Merkys. Išvykęs prezidentas Smetona paskelbė atsistatydinti, jo vietą perimant J. Paleckii, kuris dar prisirinko savo ministrų. Dekanozovas tada padarė patvarkymus skubiai sušaukti „Liudies seimą“ Lietuvos „demokratiškam“ įjungimui į Sovietų Sąjungą.

Patioje pradžioje buvo ramu. Ėjo tie patys dienraščiai, tik kitokių redaktorių optimistiškai užpildomi. Gyvenimas pagyvenęs, sovietizacija dar paviršutiniška, o kai tapo Sovietinė Lietuvos Respublika, ėmė dingti buvusieji žymūnai ir priešgynas, kalėjimai ir fortai persipildė, vyko nuodugnus surūšiavimas visų vietinių, ruošiantis 700,000 nepatinkamiausių tremimui į tolimas Sovietų Sąjungos rytus, pasaulinis karas, kurį labiausiai nulėmė JAV, buvo faktiškai užbaigtas jos jau bolševikiškai išjungtas.

Jų surinkimas ir išvežimas prasidėjo lygiai po metų, kada Sovietų Sąjunga įteikė Lietuvai aną ultimatumą. Jų nie-

kas nekaltino — tik vežė šeimas į gyvulinių vagonų traukinius sugrūstus, per 4 dienas suskubdami išvežti tik 34,260, o netikėtai prasidėjęs karas su Vokietija viską sutrukdė.

Šis Vokietijos puolimas turėjo prasidėti 1941.V.15. Jei tuo laiku būtų prasidėjęs, masiniai Lietuvos žmonių išvežimai nebūtų įvykę, žinant vokiečių ginkluotę ir žaibišką kovos strategiją. Jie Prancūziją užėmė dar greičiau negu Lenkiją. Išvijo anglus iš Belgijos, o kai bandė jiems užblokuoti Norvegiją, kad ne išgabentų iš ten geležies — vienu žygiu per Daniją ją tuoj užėmė. Angliją drebejo nuo jų taiklių bombardavimų, dominiuojančių Anglijos erdvėje, o ir šis Rusijos puolimas buvo proginis, nerizikingas, strategiškai būtinas, kol JAV dar nepradėjo gelbėti nei Vakarų, nei Rytų frontų, o ir žaliavų ištekliais laiku apsirūpinti ir nuo bolševizmo lengvai apsisvalyti.

Viską savo greitai pergalėi Rytuose apskaičiavęs ir turbūt dėl šiltesnio laiko truputį luktėjęs, Vokietija su sąjungininkais visu Rytų frontu ėmė pulti Sovietų Sąjungą 1941.VI.22, 3 val. 30 min., sekmadienio rytuose subombarduodama Lietuvos oro uostus ir sukeldama bolševikų ir jų karių skubotą bėgimą į rytus.

Atrodo, jie tokiam bėgimui buvo pasirėngę. Ultimatumo divizionis iš Rytų tebegyveno miškuose, atokiai nuo Vokietijos, jokių ištvirtinimų ar apkasų niekur nedarė, nes jau tėsė karui su Vokietija nepasirėngę. Tik tada buvo pradėta smarkiai ginkluoti ir svarstyti, kiek teks leisti Vokietijai įsibrauti į Rytus, ir to laikiesi. Vokietija pagaliau nebepajėgė

toliau žengti, o lietuviai planavo savo strategiją, norėdami atsikratyti visų priešų — okupantų.

Išleidęs tada paslaptį atvykusį A. Smetoną aplinkiniais keliais per Šveicariją ir Braziliją į JAV, dar nieko nežinant, kad JAV padės sovietams Vokietiją nugalėti, buvęs Lietuvos pasiuntinys Vokietijai K. Škirpa ėmėsi tarmos Lietuvos vadavimo, kurdamas Lietuvos valstybinę kovą įvaizdžius iš Vokietijai pagėgusių lietuvių. Visų pirma buvo sudarytas Lietuvos tautinis komitetas, vadovaujamas E. Galvanausko, jau palikęs Paleckio ministrų kabinetą, o vėliau sudaręs Lietuvos ministrų kabinetą, pirmininkaujama paties Škirpos, kuris 1940.XI.17 Berlyne sudarė iš Vokietijoje gyvenančių veiklesniųjų veikėjų — kovingų vyrų organizaciją, pavadinęs Lietuvos aktyviųjų frontą (LAF), su centriniu štabu Berlyne ir štabais Vilniuje bei Kaune, konkrečiam Nepriklausomos Lietuvos atkūrimui. Kauno štabo veikla greitai išaugo ir darėsi savaiminga savo veržlumu, bet dar nepastebėtu jaunimu, kurių dažnas jau turėjo atsargos karininko laipsnį, atlikę vienų metų karinę prievolę aspirantais Karo mokykloje ar patyrimo organizavime.

Kauno sukilime skalbimo miltelių „Gulbės“ vyrai labiausiai pasizymėjo, o ypatingai jos vadovas L. Prapuolenis, neseniai baigęs Klaipėdos prekybos institutą ir jo chemikas. Jie darė daug klaidų, bet Kaunas pagaliau buvo užvaldytas, nes kai raudonarmiečiai nesi-gindami bėgo, o su jais lenktyniaudamos į Rytus bėgo ir visos valdžios įstaigos.

(Nukelta į 5 psl.)

Danutė Bindokienė

Atostogaukime Lietuvoje

Sakoma, kad kelionės praplatina žmogaus akiratį (kartais ir juosmens matą), tad mūsų tautiečiai, kiek patogiaus ir pastoviau įsikūrę šiapus Atlanto, ne vieną kraštą atostogų metu išmaišė, ir dar po kelių kartų. Ar tai praplato jų akiratį, ne mums spręsti, tačiau dažnas ir periodikos puslapiuose tas savo keliones aprašinėjo, paskatindamas kitus leistus į pasaulį nuotykių paieškoti.

Vis tik daugelio lietuvių pasamoneje niekuomet negėso vienas vienintelis noras: apsilankyti Lietuvoje. Nepaisant visų varžymų ir nesibaigiančių procedūrų, nepaisant, kad, okupanto malone suteiktas tas kelias dienas reikėjo praleisti Vilniuje, o Inturisto viešbutyje net pokalbiai su artimaisiais buvo sekami, atsiradavo drąsuolių, kurie tai pagundai neatsispyrė ir į tėvynę keliavo. Žinoma, tokie, grįžę atgal į Ameriką, „kraštutinių patriotų“ buvo apkaltinti pataikavimu komunistams, o galbūt net pasidavimu tėvynės gėėjams.

Jau nebėra geležinės uždangos, nei ją staciūso sovietų imperijos. Apsilankyti tėvynėje jau niekas netrukdo, nebent kelionės išlaidos arba sveikatos stovis. Tačiau žmonės atranda „gerų priežasčių“, dėl ko atsako į Lietuvą keliauti. Vieni tvirtina, kad ten labai nesaugu — vos tik „amerikonas“ pastatys koją Vilniaus oro uoste, tuoj „užpuls mafija ir atims pinigų, arba dar blogiau atsitiks“, kiti „iš principo“, nes Lietuvos vyriausybė reikalauja „atstatyti pilietybę“, o žmonės nesijaučia jį praradę: juk Lietuvoje gimė, augo, mokslus įgyjo, niekuomet pilietybės savą noru neatsisakė, net nusavę (bent techniškai) tebuturi, tik vis negali jos atgauti...

Jeigu vyresnieji mūsų tautiečiai vis dar jaučiasi nepatogiai, pamiršę atostogas Lietuvoje, tai jaunesniuosius, ypač gimusius šioje krašte, būtina stumti, net jei gu reikėtų „padovanoti“ kelionę. Nėra jokios abejonės, kad ir dvi savaites, praleistos Lietuvoje, padarys nepamirštamą įspūdį asmeniui, apie ją tigrėjusiam iš tėvų ar lietuviškos mokyklos. Svarbiausia — Lietuva taps gyva, konkrečiai vieta, ne vien vaizduotės skurtas, ne vien kažkokia abstrakti sąvoka. Lietuviškos kilmės šaknys, užuot „kabojušios kažkur neapčiuopiamose erdvėje“, atras tvirtą žemę. Galbūt į ją tuoj pat neįkabinis,

bet niekuomet neišnyks jausmas, kad toji žemė tikrai egzistuoja, ir — nori nenori — pačioje savo sielos gelse jai priklauso.

Nenuogastaukime, kad mūsų atžalynas (vaikai ar vaikaičiai) gali Lietuvoje pamatyti neįgiamų reiškinių: elgetaujančių, skurstančių, benamių, girtuoklių, vagių. „Ideali Lietuva“ egzistuoja tik vyresniosios mūsų kartos prisiminimuose, išsineštuose, bėgant nuo karo siaubo ir antrosios bolševikų okupacijos. Jaunesnieji į tamsiąją žmonių gyvenimo pusę žiūrį kur kas realiau, su ja susidurdami savo kasdienybėje, ypač gyvenantieji ar dirbantieji didžiuliuose šio krašto miestuose, kur ne viskas taip žalia, prabangu ir ramu, kaip patogiuose priemiestuose.

Yra miestuose rajonų, kur net šviesiausia diena nebūtų saugu pasiklydus. Prašančių išmaldos galime sutikti net tarptautiniuose oro uostuose, judaudoose vidurmišcio gatvėse, požeminio traukinio stotelse, o gatvės muzikantų taip pat apstu. Antra vertus, pirmosios Lietuvos nepriklausomybės laikais, kuriuos taip šviesiai dązo mūsų vyresnieji, elgetų netrūko — eidavo jie pakiemiais, šunis lodydami, judaudoose nusėdavo takus į bažnyčią, giedodami, melsdamiesi, rodydami savo negalias, kad tik sugraudintų praeivių širdis.

Jeigu sielojames, kad Vilniuje, Kaune ar kur kitur yra benamių (jų tarpe net vaikų), tai turime atsiminti, kad Čikagoje, Los Angeles, New York'e ir kituose miestuose jų taip pat apstu, o, apsilankius JAV sostinėje, stebina, pamąčius benamius, miegančius ant suolelių parkuose prie žymiausių Vašingtono „paminklų, netoli Baltųjų rūmų...

Tačiau Lietuvoje yra tiek daug grožio, gerio, spartaus keitimosi teigiama linkme. Krašte jaučiama gyvybė, judėjimas, veržimasis pirmyn. Tiesa, daug kas nenori į tą kūrbinį šurmulį jungtis — juk skūstis ir mūrmėti daug lengviau — bet vis daugiau žmonių supranta, kad patys yra atsakingi ir už savo, ir už savo krašto ateitį, tad nebijo sunkumų, nebijo darbo.

Kas buvo Lietuvoje prieš porą metų, dabar gali pastebėti nuostabių pasikeitimų. Tuos reiškinius matyti yra ir vėta ir svarbu, ypač jaunesnėms lietuvių kilmės kartoms, nes tai padės joms likti prie savo tautos kamieno.

TRAKAI

PETRAS MATEKŪNAS

Nr.12 Tęsinys

Pilies kiemelyje esančios kunigaikščių rūmų ir donžono sienos yra tinkuotos ir prie jų įrengtos medinės galerijos. Antroji ir trečioji galerijos yra gana aukštai. Jos jungia abu rūmų sparnus. Virš trečiosios galerijos, kuri jungia rūmų sparnų pastoges dar yra prie donžono sienos įrengti laipteliai iš penkto aukšto į šeštą, kurių stilius išlaikytas kaip ir galerijų. Visos galerijos su tvorėmis.

Donžonas nuo kairiojo sparno šiek tiek atitrauktas. Tarp donžono ir kairiojo sparno sienų viršuje yra neryški galerija, nuo kurios, kaip manoma, stebėdavo pilies apylinkę.

Prie frontinio donžono fasado stovi barbakanas. Jis pastatytas šiek tiek vėliau kaip donžonas ar gynybinės sienos,

donžono vartų apsaugai. Tarp gynybinės sienos ir kunigaikščių rūmų yra apie 10 metrų pločio terasa, kuri supa rūmus. Jos pietryčių kampe prie rūmų gynybinės sienos yra šulinys. Šulinio rentinys prie vandens yra medinis, keitkampio išvaizdos, o viršutinis apvalios išvaizdos, sumūrytas iš akmenų.

Kunigaikščių rūmus nuo priešpilio skiria 65 m ilgio ir apie 12 m pločio kanalas, vadpamas fosos vardu. Jo sienos grynai strateginiais sumetimais yra išlenktos, kad priešas negalėtų išilgai šaudyti. Kanalo galuose yra arkų išvaizdos angos. Virš jų buvo įrengtos medinės šaudymo galerijos. Kanalo sienos akmeninės. Abu kanalo krantai jungia medinis tiltas, stovintis prie donžono įėjimo vartų angos. Jis buvo pakeliamas „gervės“ pakėlimo sistema. „Gervė“ stovėjo donžono trečiame aukšte. Ten išliko dar geleži-

nis iškyšulys sienos plokštumoje. Ant tos atramos buvo pritvirtinti ratukai, kurie nusumdamo grandinę. Prie pat tilto, kairėje jo pusėje, gynybinėje sienoje, supančioje kunigaikščių rūmus, yra durų išvaizdos anga ir atvirus laiptų fosos sienoje. Anksčiau, kai Trakų ežerų vandens paviršiaus lygis buvęs 1,8 m aukštesnis, tuomet į kanalą galima buvo iplaukti laiveliu ir tais laipteliais užlipti į terasą, kuri supa kunigaikščių rūmus.

Priešpilis

Antroji pilies dalis yra priešpilis, pastatytas antram periode. Užima 2,400 kv m plotą, yra penkiakampio išvaizdos. Jį supa, kaip ir kunigaikščių rūmus, gynybinės mūro sienos su bokštais. Jos turi 7-8 m aukščio ir 3,5 m storio, o bokštai apie 16 metrų aukščio. Bokštai stovi pietryčiuose, pietvakariuose ir šiaurės vaka-

ruose. Jie gerokai išsikišę iš sienų į lauko pusę, kad lengviau būtų apšaudyti priešą. Apatinė jų dalis yra kvadratinė, o viršutinė cilindrinės formos. Įėjimas į bokštus tik iš kiemo pusės. Kai kurie bokštai, išskyrus šiaurinį, buvo apgrūdę (šiaurinio bokšto pamatai buvo surasti 1954 m.). Geriausiai išsilaikęs pietryčių bokštas. Pirmą buvo pastatyti gynybinės sienos ir bokštai, vakariniai ir rytiniai kazematai. Bokštai, kaip tvirtina archeologai, pastatyti ant tvirto pagrindo. Tarp bokštų praves gynybinės sienos. Kad pastatytos durpyne nesideformuotų, po jų pamatais, dar prieš statant, buvo padėtos kelios eilės rastų. Taip pat, kad kai kurios gynybinės sienos būtų apsaugotos nuo bangų, prie jų dar pastatytos antros mūro sienos ir tarpas, užpildtas žemėmis. Storiausia gynybinė siena yra tarp vakarų ir priešpilio, šiaurės vakarų kampe.

Visi trys bokštai paskirti pasienių į lauko pusę, kad lengviau būtų apšaudyti priešą. Apatinė jų dalis yra kvadratinė, o viršutinė cilindrinės formos. Įėjimas į bokštus tik iš kiemo pusės. Kai kurie bokštai, išskyrus šiaurinį, buvo apgrūdę (šiaurinio bokšto pamatai buvo surasti 1954 m.). Geriausiai išsilaikęs pietryčių bokštas. Pirmą buvo pastatyti gynybinės sienos ir bokštai, vakariniai ir rytiniai kazematai. Bokštai, kaip tvirtina archeologai, pastatyti ant tvirto pagrindo. Tarp bokštų praves gynybinės sienos. Kad pastatytos durpyne nesideformuotų, po jų pamatais, dar prieš statant, buvo padėtos kelios eilės rastų. Taip pat, kad kai kurios gynybinės sienos būtų apsaugotos nuo bangų, prie jų dar pastatytos antros mūro sienos ir tarpas, užpildtas žemėmis. Storiausia gynybinė siena yra tarp vakarų ir priešpilio, šiaurės vakarų kampe.

Ketvirtas bokštas stovi pietinėje gynybinės sienos vidury. Jame yra įrengti vartai,

prie kurių yra neilgas, 3,30 m ilgio medinis tiltelis. Pats bokštas penkių aukštų.

Išilgai priešpilio sienos stovi kazematai. Jie skirstomi į vakarinus ir rytinius. Vakariniai yra dviejų, o rytiniai vieno aukšto, pastatyti ant tos vietos, kur buvo durpynas.

Vakarinuose kazematuose yra 20 patalpų. Tiek pirmame, tiek ir antrame aukšte didelio išplanavimo skurtimo nėra, tiek toks, kad antras aukštas turi galeriją, o virš jo pastogė su šaudymo angomis ir visas puses. Patalpos nedidelės — 8 m ilgio ir 8 m pločio. Pirmam aukšte, kaip manoma, buvo sandėliai ir arklidės, išskyrus tik dvi patalpas; vienoje patalpoje vietoje lango yra įrengtos šaudymo angos patrankoms, o antroje — stovėjo šildymo krosnis. Kiekvienoje patalpoje buvo durys ir langas. Grindys ir langų aukštis patalpose nevienodas. Tai, matyt, grynai priklausė nuo žemės pavir-

šiaus. Antrame aukšte, kaip atrodo, gyveno pilies igula.

Rytinis kazematas pastatytas vėliau, tiesiog ant žemės paviršiaus. Jo sienos labai plokštos. Vienaaukščiai. Turi dvi įėjimo duris. Sienoje, kuri yra kiemo pusėje, yra dvi angos, kurias, matyt, naudodavosi, ginant priešpilio vartus. Jų paskirtis tikriausiai buvo ūkinė.

Tiek vakarinio, tiek ir rytinio kazematų stogai yra ketvirtainiai su vienodu nuolydžiu.

Vienoje vakarų kazemato patalpoje, vakarinėje sienoje, archeologai užtikio užmūrytą angą. Vėliau paaiškėjo, kad toji anga, prieš statant priešpilį, buvo kaip vartai. Per ją su laiveliu galėjo iplaukti į priešpilio kiemą. Ji buvo naudojama grynai ūkiniams reikálams. Vėliau, kai buvo pastatyti vakariniai kazematai, jos paskirtis neteko reikšmės ir buvo užmūryta. (B.d.)

PENKIOS DIENOS LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIME

LIŪDA RUGIENIENĖ
LR Seimo ir JAV Lietuvių Bendruomenės atstovų komisijos posėdžiai

Pasipriešinimo okupaciniams režimams liudininkų parodymų dokumentavimas. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro direktorės Dalia Kuodytės pranešimas. Centras vykdo programą, vadinamą „Gyvosios atminties programa“. Ji iš esmės pradėta vykdyti pernai, susitarus su Tautos fondu, nufilmuota apie 400 valandų video medžiagos apie partizanus, politinius kalinius ir tremtinius. Pati savaime „žalia“ medžiaga negali būti rimtas šaltinis ir negali būti rimtai panaudojamas, todėl pirmoji užduotis buvo, medžiagą perėjus, susitarti dėl jos laikymo, tvarkymo ir panaudojimo. Pradėjus „Gyvosios atminties programą“ vykdyti centre, paskirti dirbti keturi nuolatiniai darbuotojai ir dar 13, kurie dirba pagal sutartį visuose Lietuvos rajonuose. Reikia nustatyti, kuriuos žmones svarbu apklausti pirmiausiai. Mes orientuojamės į 1941 metų sukilimą, P. Plechavičiaus vietinės rinktinės karius ir partizanus, tai yra asmenis, kurie pagal įstatymus dabar yra gavę Kario savanorio statusą. Šiuo metu yra surinktos, sutvarkytos ir apipavidalintos tokios bylos: 298 asmenų prisiminimų, tarp jų ir medžiaga apie strybų padarytus nusikaltimus Lietuvos teritorijoje. Šita medžiaga, pagal poreikį, yra perduodama Prokuratūrai. Tą sakydama, noriu pabrėžti, kad ši „Gyvosios atminties programa“, pati savaime, be tolesnio naudojimo, nieko nereiškia. Tik tiek, kiek ji bus panaudojama muziejaus darbe, perduodant teisėsaugos institucijoms medžiagą, tiek ji bus naudinga tame dabartiniame pirmajame etape“.

Surinkta 900 partizanų nuotraukų, pradėta formuoti ir sisteminti fototeka. Tautos fondo lėšomis muziejuje bus įrengta videosalė, kur nuolat bus galima filmuoti video medžiagą matyti, išgirsti žmonių pasakojimus, tą gyvą istoriją. Centras bendrauja su TV3. Jau yra baigiamas kurti penkių valandų filmas apie pokario rezistenciją. Vaizduojantės įamžinta apie 85 valandų partizanų, ryšininkų, remėjų bei liudininkų prisiminimų. Kiekvieną mėnesį „Lietuvos aida“ būna Gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro puslapis, kur spausdinama pati įdomiausia medžiaga. Dar viena iš „Gyvosios atminties programos“ šakų yra pastatytų paminklų aprašymas, jų vietos nustatymas. Tokia medžiaga apie genocido aukų ir rezistencijos dalyvių atminimo įamžinimą yra surinkta Kauno, Panevėžio, Trakų, Širvintų, Švenčionių, Alytaus miestuose bei Panevėžio, Trakų, Širvintų rajonuose. Medžiaga apie paminklus surinkta Alytaus, Varenos, Švenčionių, Prienų ir Šiaulių rajonuose, kartu medžiaga yra renkama buvusioje sovietų teritorijoje apie lietuvių pastatytus paminklus tremtiniams bei politiniams kaliniams. Centras gavęs medžiagą ir iš Kanados apie pastatytus paminklus Amerikos žemyn. Lietuvos genocido aukų muziejuje nuolat rengiamos parodos apie partizanų judėjimą, taip pat yra pradėta rinkti medžiaga apie dar neįvardintus Lietuvos partizanus, bandoma nustatyti jų žuvimo, mūšio, pakavimo ir iš-

niekinimo vietas.

„Dar keletas žodžių apie centro leidybą, apie leidybinių darbų. Aš drįstiau nesutikti, kad nėra parašytos istorijos. Mes gal taip nesakykim, kad turėtų būti parašyta viena didelė istorija. Aš norėčiau pasakyti, kad nuo 1990 metų yra leidžiamas „Laisvės kovų archyvas“, kurio jau dabar yra 22 tomai, jau dabar aš prie jo nebedirbu. Yra „Kovų ir kančių istorija“, kuri pakankamai plačiai pagrįsta dokumentais. Aš nekalbu apie atsiminimus, apie tą „Gyvosios atminties“ atspindį leidiniuose, knygose. Dokumentais neblogai yra pristatytas tas laikotarpis, nesakau, kad idealiai ir kad nereikia daugiau nieko daryti, bet toliau tęsiamas šitas darbas ir jį tęsia žurnalas „Genocidas ir rezistencija“. Jį pradėjo leisti centras. To žurnalo dabar yra išėję du numeriai ir manau, kad sekmingai bus tęsiamas šitas darbas“.

Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuokupacijų nukentėjusių asmenų teisių reikalų komisijos pirmininkas Antanas Napoleonas Stasiškis galvoja, kad turėtų būti priimtas įstatymas dėl vietų, susijusių su rezistencija ir genocido apskaitos bei apsaugos. Kai kurios vietos turi išlikti, jas reikia saugoti, kad jos būtų pažymėtos ateities kartoms. Žinoma, pagrindinis dalykas yra nagrinėti archyvus, KGB ir kitų struktūrų archyvus. Tų archyvų nagrinėjimo rezultatas yra vienas – leidyba, knygos. Kitas produktas, mano įsitikinimu, turi būti išskeltos baudžiamosios bylos. Dabar kalbėti apie tą desovietizaciją tokia populiariąja prasme, kaip daugelis pas mus tą žodį vartoja, aš manau, jau praėjęs dalykas, galų gale yra ne taip aktualu ten kažkokiam buvusiam nomenklatūrininkui uždrausti užimti tokias ar kitas pareigas. Bet tuos asmenis, kurie dirbo, užėmė pareigas tam tikrose represinėse struktūrose, traukti baudžiamojam atsakomybėn. Jeigu mes šito nepadarysime, liksiame amžinai skolingi istorijai, ateičiai. Yra Vyzentelio centras, kuris privertė mus tai daryti, tuo tarpu mes nesugebame, nors mūsų šimtai tūkstančių žmonių buvo, buvo išstremti, nesugebame iki šiol išskirti nė vienos baudžiamosios bylos. Tai yra labai svarbus dalykas, mano supratimu, vienas pagrindinių archyvų tyrinėjimo produktų. Gaila, tas centras kol kas neturi jėgų suformuoti teisininkų grupę, kuri parengtų dokumentus ir teiktų prokuratūrai. Prokuratūra kol kas pajėgi skirti, taip liudiskai kalbant, pusantro žmogaus tam dalykui, o čia reikia dešimčių, gal ir šimto žmonių, kurie galėtų tai dirbti“.

Taip pat reikia derėtis su Rusija dėl kai kurių archyvų atgavimo. Sunku atgauti KGB archyvus ar kitus slapčius archyvus, tačiau ši medžiaga labai vertinga. „Ten yra surinkti visi dalykėliai, kuo žmogus, būdamas kalejime, prasizengė, ką gavo, kas jį skundė, kam jis rašė ir t.t. Kiek aš žinau, bent prieš 3, 4 metus Rusijos Vyriausybė ypatingai nesipriešino, kad tie archyvai būtų atiduoti, nes jie nėra labai saugomi. Dauguma jų turėtų būti saugoma regioniniuose archyvuose – sričių ar kur nors kitur, kur buvo lageriai, bet, aišku, jie kelė klausimą, kad

Į Lietuvą š.m. birželio 17 d. atvyko NATO generalinis sekretorius Javier Solana (dešinėje priekyje). Jį, tarp kitų, pasitiko Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas (kairėje). Nuotr. Eltos

Lietuva savo sąskaita organizuotą ekspediciją, o jie lyg ir leido tai daryti. Bet deja, tuometinė Vyriausybė nerodė jokių pastangų ir neskyrė lėšų tam reikalui. Manau, kad šita klausimą, neatidėliojant, bendrom jėgom, kaip nors reikia kelti ir bandyti išskirti“.

Kultūros ministras Saulius Šaltenis pasakojo apie Tuskulnų paminklo projektą ir jo statybos įgyvendinimą. Sudaryta vyriausybė komisija, kuriai pirmininkauja ministras Šaltenis. Joje dalyvauja A. N. Stasiškis, D. Kuodytė, Bažnyčios atstovai, Kultūros viceministras Naglis Puteikis, archeologas V. Urbanavičius, Krašto apsaugos viceministras Edmundas Simanaitis. Projekto idėjomis, jis primintų lietuvišką pilkapi, kaip ir kitų tautų archaiskus laidojimus. Skulptoriai ir architektai sugalvojo, kad jis būtų požeminis. Tai būtų iškilusi žalia kalva, į kurią reiktų įeiti tuneliu. „Tai gali būti tikrai unikalus ir meninė prasme, ir kitomis prasmėmis vertingas paminklas. O kaip būtų visa ta teritorija, tas parkas, kaip jis būtų galima panaudoti, tai toliau yra svarstoma. Dabar žymima visa teritorija, ten yra istorinis dvarėlis, kuriame grojo, lankėsi S. Moniuska. Memorialas turi visą galimybę tapti žinomas visoje Europoje ir pasaulyje... Kiekviena tauta turi tokį centrinį memorialą, tokią sakralinę vietą. Aš manau, kad tai būtų ta vieta. Dabar per visą Lietuvą išbarsyti žuvę kankiniai, skirtingose vietose, nėra vieno tokio, kur galėtų lankytis vyriausybės delegacijos, kur galėtų lankytis mokiniai, kur kiekvienas Lietuvos vaikas galėtų augdamas pamatytį tragišką ir kartu didingą vietą“.

Apklausoje metu komisija norėjo išsiaiškinti, kodėl nėra išskelta baudžiamųjų bylų. A. N. Stasiškis: „Kodėl? Milžiniškas klausimas. Vienintelė byla, kuri pasiekė teismą, tai vadinamoji Antazavės strybų byla. Tai yra vienintelė per tuos aštuonerius metus. Daug bylų išskelta, vedamos, bet jos taip ir guli. Mano supratimu, vienas pagrindinių dalykų: Generalinė prokuratūra neturi pajėgų, kad galėtų tam skirti pakankamą skaičių kvalifikuotų teisininkų“. D. Kuodytė: „Kadangi centre veikia Specialiųjų tyrimų skyrius, konkrečiai bendradarbiaujantis su Prokuratūra, šiek tiek yra to skyrus vadovs išanalizavę situaciją dėl šių bylų. Galbūt nuskambės šiek tiek juokingai, bet iki šiol Lietuvoje neveikė Genocido įstatymas. Įstatymas pradeda veikti tada, kai yra parengtas įstatymo komentaras, įstatymo teisinis komentaras, tai yra komentuojami įstatymo straipsniai, paaiškinama, kaip kas Lietuvoje yra vertintina, kaip genocido nusikaltimai, kas yra ver-

tintina, kaip karo nusikaltimai ir nusikaltimai žmoniškumui. Ar akcija prieš partizanus galima vertinti, kaip karo nusikaltimas, ar tai yra nusikaltimai žmoniškumui? Ar žmonių trėmimai yra genocidas, ar nusikaltimai žmoniškumui? Dar vienas dalykas, toks labai žinomas, smogikai. Kaip yra vertintina smogikų veikla pagal šitą Genocido įstatymą? Teisininkai interpretuoja kiekvienas atskirai, kiekvienas skirtingai. Teisingumo ministerija vienaip, Prokuratūra kitaip... teisininkai 50 metų senumo įvykiams taiko normalų Baudžiamąjį kodeksą ir įrodymus renka taip, lyg nusikaltimas būtų įvykdytas vakar. Vadinasi, reikia įrodyti, rasti liudininkus, kurie matė... Viskam reikia ne tik dokumentų, bet ir liudininkų. 50 metų senumo įvykiui praktiškai to padaryti, įrodyti tokio nusikaltimo neįmanoma. Štai dabar A. Lileiko byla atiduota teismui. Kur matyta pasaulyje, kad teisminiai liestų sau nesinaudoti istorikų paslaugomis tokio teismo procese? Jiems nereikia, pasirodo, žinoti kontekstą. Genocido centras baudžiamosios byloms medžiagą perduoda Prokuratūrai tonomis. Dabar D. Kuodytė yra prašiusi specialiųjų tyrimų žmonių, kad jie parengtų sąvadą, kiek medžiagos perduota. „Aš dar kartą kartoju: jeigu kiekvienas teisininkas įstatymą interpretuoja savaip ir 50 metų senumo įvyki įrodi- nėja dabartinio Baudžiamojo kodekso realijom, tų bylų niekada ir nebus, nei per dvejus metus, nei dirbant 200 žmonių to nebus. O čia yra politika. Ar nors dėl vieno sovietinio genocido vykdytojo buvo daromas politinis spaudimas visoms valdžios struktūroms, koks daromas dėl A. Lileiko?“

Regina Narušienė: „Aš norėčiau jums rekomenduoti kreiptis į Teisinių ir advokatų draugiją. Čia iš tikrųjų yra visuomeninis darbas. Turėtų būti savanorių, kurie galėtų jums padėti tas bylas parengti. Aš žinau, kad kaip advokats savo krašte turio pareigą atlikti tokį visuomeninį darbą, jeigu to reikia. Ir tos draugijos turi kaip nors padėti. Jums rekomenduoju kreiptis į tas draugijas, gal ir neatsakys jums, bet reikia jų paprašyti“.

A. N. Stasiškis: „Iš tikrųjų čia yra politiko problema. Mes esame dešinieji politikai, bet ir mums neužtenka ryžto, arba, kaip sakoma, nepasiekia rankos. Bet pirmiausia tai yra konceptualūs sprendimai, užėmimas tam tikros politinės, aišku, ir moralinės pozicijos. Jeigu būtų priimtas sprendimas, apie kuriuos Dalia kalba, tai būtų techninis dalykas. Ar, sakykim, reikia pasamdyti teisininką, ar pasamdyti tarnautoją, tą ar tą padaryti. Iš tikrųjų mes ir šiandien gyve-

CLASSIFIED GUIDE

VAIRŲS

ELEKTROS
[VEDIMAI – PATAISYMAI]
Turis Čikagos miesto leidimą.
Dirbu užmiesty. Dirbu greitai,
garantuotai ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

LIETUVIS, lauko priežiūros
darbu (landscaping/maintenance)
bendroves savininkas,
Washington, D.C., lauko dar-
bininko, kuris galėtų atlikti
lauko priežiūros darbus.
Galime padėti gauti darbo
leidimą. Suteikiama pigus
butas – \$130 mėnesiui.
Kreiptis tel. (202) 244-2373.

AUTOMOBILIŲ NAMŲ SVETIKATOS
IR GYVYBES DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Of. Mgr. Aukso
S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(773) 581-8654

TAISOME
SKALBIMO MASINAS,
ŠALDYTUUVUS, ŠILDYMO
SISTEMAS, VIRYKLAS,
ORO VESINTUVUS.
H.DECKYS
TEL. 773-585-6624

HELP WANTED
Seamstresses & driver part time
& full time; drapery & valances.
Vertidrapes Mfg. Inc.
Tel. 773-478-9272.

NEKILNOJAMO TURTO

GREIT PARDUODA
RE/MAX
REALTORS
(773) 586-5959
(708) 425-7160

RIMAS L. STANKUS
• Greitas ir sąžiningas patarimas
• Nuosavybių įkainavimas
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuolaide

Century 21 **KMIECK REALTORS**
7822 S. Pulaski Rd.
4365 S. Archer Ave.

DANUTĖ MAYER
773-284-1900
Jei norite parduoti ar pirkti namus
kreipkitės į Danutę Mayer. Ji
profesionaliai, sąžiningai ir asme-
niškai patarnaus. Įkainavimas
veiksmingas.

DRUGAS

Vienam asmeniui reikalingas
4 arba 5 kamb. butas. Pagei-
dautina Brighton Parko apyl.
Skambinti Domininkui bet
kurio laiku, tel. 773-247-4048.

Pasiteiraukite pas mus. Siūlome
specialų šios vasaros sertifikatą!

5.65% APY*

Terminuotas indėlis 12 mėnesių

Kreipkitės į mus,
tel. 1-773-MIDLAND
(643-5263)

Patarnaujame, kaip bankas turi
patarnauti

Midland Federal
Savings and Loan Association

8929 S. Harlem Ave., Bridgeview 60455 • (708) 598-9400
4040 S. Archer Ave., Chicago 60632 • (773) 254-4470
2657 W. 95th St., Chicago 60629 • (773) 925-7400
www.midlandfederal.com

FDIC Insured

*APY (Annual Percentage Yield) for this 12 month CD is compounded daily and paid monthly. Penalty for early withdrawal. Rate subject to change without notice.

KNYGA – GERIAUSIA DOVANA. MALONU DOVANOVI, SMAGU GAUTI!

Kiekvieną ketvirtadienį Jums, „Draugo“ 4 psl., spausdiname
trumpą ištrauką iš mūsų knygų katalogo. Įsigykite!

Autorius (v.pav.)	Pavadinimas	Kaina
1. J. Narunė	Gintaro takais	\$1.80
2. V. Volertas	Greitkelis	\$3.00
3. A. Norimas	Grožio akivaizdoje	\$10.00
4. V. Genytė-Smaizienė	Gyvenimas ir darbai	\$3.00
5. V. Volertas	Gyvenimas yra dailus	\$2.50
6. I. Lukoševičienė	Gyvenimo ciklai	\$3.00
7. A. Norimas	Gyvenimo dulkės	\$8.00
8. P. Kalvaitytė Karvelienė	Gyvenimo vingiai I d.	\$1.00
9. V. Marnackaitė Kučikienė	Gyvenimo vingius	\$8.00
10. J. Vaitkevičius	Gyvoji dvasia	\$1.00

Knygas užsisakyti galite tel. 773-585-9500, fakso 773-585-8284
arba paštu. Mūsų adresas:
„Draugas“ administracija, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629.
Perkūmo išlaikoma viena knyga – \$3.95, kiekvienai papildomai pridėta \$0.95.
Gyvenamoms il. valstyje pridėta 8.75% „sales tax“.

„Draugo“ administracija

(Nukelta į 5 psl.)

A. A. ALFONSUI BACEVIČIUI TARIAM PASKUTINĮ SUDIEV

1998 m. gegužės 28-tosios rytą liūdna žinia nuaidėjo grafiame Daytona Beach lietuvių telkinyje. Ir vėl mus aplankė mirties angelas ir amžinybės išsivedė mielą tėvynainį, jautrios širdies žmogų a.a. Alfonsą Bacevičių.

Velionis paskutiniu laiku sunkiai sirgo, buvo slaugomas savuose namuose specialiu slaugiu, nes jo žmona Hilda taip pat išėjo į amžiną tėvynę 1997 m., palikdama vieną vyrą Alfonsą.

A.a. Alfonsas Bacevičius, gimęs Lietuvoje, berods Marijampolėje, ten pradėjo savo gyvenimo žinginius, ten mokėsi, okupantams užimant Lietuvą, pasitvarkė į Vokietiją, kur Augsburgo gimnazijoje tęsė mokslą. Po karo Amerikon atvyko 1951 metais, gyveno Detrote, turėjo savo verslo įmonę. Sulaukęs poilsio amžiaus 1982 metais persikėlė į gražų kurortinį Floridos miestą, Daytona Beach. Čia gražiai isikūrė, su žmona išgydamas gražius namus, kur tikėjosi praleisti likusią amžiaus dalį. Deja, ne per ilgai džiaugėsi gražiu gyvenimu, sunki liga pakirto stiprų Lietuvos ažuolą a.a. Alfonsą Bacevičių.

A.a. Alfonsui Bacevičiui paskutinį kartą „sudiev“ Daytona Beach lietuvių tarė gegužės 31 d., sekmadienį, Volusia Memorial laidotuvų namuose.

Atsisveikinime išsamesni žodį apie velionį tarė Lietuvių klubo pirmininkas Jonas Daugėla. Jis išryškino velionio gyvenimo bruožus, jo būdą, širdies jautrumą. A.a. Alfonsas nuo pat isikūrimo Daytona Beach, FL, buvo renkamas į klubo valdybą, ruošė renginius, patarnavo ir buvo veiklus šio telkinio žmogus. Velionis labai mylėjo Lietuvą, o ypač savo gimtinę.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, A. Bacevičius stambiomis aukomis rėmė Marijampolės gimnaziją ir kitas organizacijas. Nepamiršo ir išeivijos lietuviškos veiklos, savo aukomis rėmė lietuvių veiklą ir stambia, tokstantine dol. auka tapo Lietuvių fondo nariu.

Velionis buvo kilnios širdies, jautrus, visuomet pasirodęs bet kam padėti. Jonas Daugėla su velioniu atsiveikino klubo valdybos ir viso telkinio lietuvių vardu.

Trumpai, jautriu žodžiu atsisveikino žurnalistas, visuomenininkas, drauge su velioniu mokėsis Augsburge, gerai jį pažinęs Algirdas Šilbajoris. Su velioniu Alfonsu Augsburge po karo mokėsi Algirdas ir Danutė Šilbajoriai.

Algirdas Šilbajoris prisiminė jaunų dienų su velioniu pažintį, išgyvenimus ir po ilgoko laiko vėl susitikimą Daytona Beach, FL.

Atsisveikinime choras „Sietynas“, vadovaujamas muz. Antano Skridulio, po kiekvieno tarto atsisveikinimo žodžio pagiedojo gražias, momentui tinkančias giesmes.

Birželio 1 d. Prince of Peace, Ormond Beach, FL, bažnyčioje už velionio sielą šv. Mišias aukėjo ir jautrų, velionio gyvenimą prisimenantį pamokslą pasakė kun. Ričardas Grasso. Šv. Mišių metu jautriai skambėjo choro „Sietynas“ giedamos giesmės, vadovaujant muz. Antanui Skriduliui.

Po laidojimo visi dalyviai velionio artimųjų pakviesti į Hommers restoraną, kur dar kartą buvo prisimintas a.a. tėvynainis Alfonsas Bacevičius.

Išėkis, mielas Alfonsai, Viešpaties namuose, amžinoje ramybėje.

Jurgis Janušaitis

DEŠIMTMETIS BE A.A. BENEDIKTO LUNGIO

Jau 10 metų Benedikto nėra mūsų tarpe. Buvo gimęs 1911 m. vasario 10 dieną Lietuvoje, Rokiškio apskr., Pakriaių k. ūkininkų šeimoje. Siekdamas mokslo įstojo į Kauno Aukštesniąją technikos mokyklą, kurioje elektros klase baigė 1934 metais. Netrukus aspirantu karinė prievolė atliko Karo mokykloje, Kaune. Po karinės tarnybos dirbo Kaune, Paštų valdyboje.

Persikėles į Panevėžį pradėjo dirbti vidurinėje amatų mokykloje, elektros mašinų kurso instruktorium. Kartu buvo ir elektrikų skyriaus vedėju. Labai aiškiai pravedavo pamokas, todėl mokinių buvo labai mėgiamas ir gerbiamas.

B. Lungio gabumus pastebėjo Švietimo valdyba ir perkėlė jį į Vilnių, į specialią mokslų departamentą, ruošti programas specialioms amatų mokykloms. Bolševikams užplūdus Lietuvą, Lungys įsijungė į „Vanagų“ būrį, kurie stengėsi sustabdyti bolševikų gajus, slenkančius į Lietuvą. Karo veiksmams artinantis, Lungys pasitraukė į Vokietiją ir aukštesnėje technikos mokykloje elektrotechnikos studijas gilinio nuo 1946 iki 1949 metų.

1949 m. atvykęs į Ameriką, dirbo braižytoju įvairiose bendrovėse. Po 12-ko metų išėjo į pensiją.

Priklausė lietuviškos organizacijos: Lietuvių bendruomenei, Lietuvių inžinierių sąjungai, Ateitininkų draugijai sąjungai, BALFui.

Mirė 1998 m. rugpjūčio 13-tą

dieną. Palaidotas šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, Čikagoje. Daug dirbo Lietuvos išlaisvinimo darbe. Buvo labai gerio budo, su visais gerai sugyveno. Per anksti jį Dievulis pasiėmė. Dar galėjo daug padirbti.

Būdamas „Vanagų“ kovos būriuose, pasitraukdamas į Vokietiją negalėjo kartu pasiimti savo žmonos. Atvykęs į Ameriką labai stengėsi išvaduoti žmoną iš bolševikinio pragaro.

A. Paškonis

•Klaipėda. Šv. Juozapo Darbininko parapijoje gražiai paminėta Motinos diena. Po sumos, klebono A. Baniulio, SJ, paraginti, parapijiečiai susirinko Katechetikos centro saleje, kur visų laukė vaikai, nekantraudami pradėti sveikinimų koncertą. Šventinę programą parengė Rita Žvirblytė.

Jau antrą sekmadienį šv. Juozapo darbininko parapijos parapijiečiai, maldos grupių pakviesti, buvo susirinkę į seminarą „Atsinaujinimas Dvasioje“, kuriame dalyvavo beveik septyniadesimties įvairaus amžiaus žmonių būrys. Seminare kalbėta apie Dievo meilę, Šventosios Dvasios išliejimą, naująjį gyvenimą ir kt., po to diskutuota grupelėmis. Seminaro medžiagą parengė ir adaptavo Dvasinės pagalbos jaunimo centro savanoriai.

• Tokstantis melų neatstoja vienos tiesos.

Armėnų patarlė

Lietuvos ežeruose mėgstamiausias fotografų objektas — gulbės! Čia gulbių pulkelis Žuvinto rezervate. Nuotr. Viktoro Kapočiaus

GALI NEBELIKTI ALIUMINIO CENTŲ

„Lietuvos žinios“ sužinojo, kad Lietuvos bankas norėtų atsikvėpti mažųjų nominalų — 1,2 ir 5 centų monetų.

Šiuo metu niekas negali tiksliai pasakyti, kiek iš tikrųjų apyvartoje yra smulkiųjų monetų, nors kas mėnesį Monetų kalykla jų nukala apie milijoną.

„Dabar lietuviškas centas tiek nuvertėjęs, kad, jei radęs, retas tepasilenkia pakelti, net elgetos juo bodisi. Girdėti kalbų, kad kai kur jie naudojami stogam dengti — paprasta vinimi perkalti centą yra pigiau, negu pirkti vinis su didelemis galvutėmis“, — rašo „Lietuvos žinios“.

Lietuvos bankas siūlo atsisveikinti su smulkiųjų centų, apvalinant sumą į vieną ar kitą pusę. Manoma, kad dėl to niekas nenukentėtų, nes, taip apvalinant, būtų pasiektas pusiausvyra. Valstybė liautųsi papildomai kaldinti smulkiųjų nominalų monetas ir jos palpeniui pačios išnyktų. Nes, pasak Lietuvos banko Kasos departamento direktoriaus A. Dulkio, šie centai, regis, lyg vanduo susigeria į smėlį. Neįmanoma pasakyti, kiek iš tikrųjų jų yra apyvartoje.

LEMTINGĄJĄ BIRŽELIO DIENĄ

Atkelta iš 3 psl.

Tačiau tas jų skubus bėgimas pasidarė pagaliau skausmingas sukilimais ir pašalietiams, kai bėgantieji emė gintis ir keršyti.

Sukilėliai karo pradžią pirmieji pradėję Vokietijos pasieniais ir parengę Vokietijai pergales kelius. Jie ir L. Encikl. XXIX, 171 teigia: „Artiau Vokietijos sienos, jau VI 22 spon-taniškai vyko sukilimas, vietos vykdomųjų komitetų ir milicijos būstinių puolimas, jų nugalėjimas ir vietos valdžios į LAF rankas perėmimas: pasipriešinę ginklu sovietiniai pareigūnai, vietos komunistai ar pastatus padeginę asmenys buvo naikinami vietoje, kitus jau VI 22 teisės vietos sukilėlių teismas. Arčiau Vokietijos sienos daugelį vietovių vietos sukilėliai išvalė dar VI.22 ir patys sutiko atžygiuojančią vokiečių kariuomenę; vokiečiams tai buvo neįtikėtina. Daug kur sukilėlius vokiečiai laikė sovietiniais partizanais, nors jie dėjo baltus raiščius su juodomis TDA (Tautinio darbo apsauga), juos nuginklavo ir vietomis mažai truko, kad būtų visus sušaudę; juos pamė įkaitais, kaip ir vietos kunigus, turtingesnius ūkininkus, gydytojus ir kt. Pirmo

smugio išgaudinti, sovietų kariuomenės daliniai, panikiškai sutikę sukilėlių šūvius, pajutę sunaikintus ryšius, stengėsi, dažnai į gyventojus šaudydami, kuo skubiau trauktis toliau nuo Vokietijos sienos“.

Ne tik šaudydami traukėsi, bet jie jau buvo įtūžę kerštu visiems lietuviams ir ieškojo pasigriebti pačius kalciausius. Net ir Molotovas netrukus per radiją pasmerkė užpuolėnėjančius lietuvius. Dar užteko jiems laiko sustoti Lankeliškio bažnytkaimy, netoli fronto, Vilkaviškio apskrityje. Klebonijoje rado tris kunigus: kleboną V. Balsį, jo vikarą, ilgametį Marijampolės gimnazijos kapelioną J. Petriką, jau iš ten atleistą, ir silpnos sveikatos Vilkaviškio kunigų seminarijos profesorį J. Dabrilą, jau atvykusį vasaros poilsui. Nusivargę juos į Budavonės mišką, žiauriu būdu nukankino. Apie tai buvo daug rašoma spaudoje. Kunigų ir daugiau buvo besitraukiant išžudyti.

Lietuvos sukilėliams nepavyko išlaikyti nepriklausomybės, nes naciai buvo tiek pat žiaurūs okupantai, kaip bolševikai.

Laikinoji vyriausybė pasitraukė į pogrindį ir emė reikštis įvairiais vardais: Lietuvių frontas, Lietuvos Laisvės kovotojai, Lietuvos Laisvės armija. Tik karui baigiantis, sudarė Vyriausiąją Lietuvos Išdavimo Komitetą (VLIK).

Ilgainiui daugelis sukilėlių atsidūrė Vokietijos kacetuose, o iš Rytų girdėjosi pikti grasinimai. Kauno sukilėlių gin-clai, kurių jau buvo daugybė, emė pereiti kitokių sukilėlių ir partizanų žinion, o jie tada buvo labai ryžtingi po taip

sekmingo Kauno sukilimo, ir jautėsi teisūs tokią kovą tęsti. Todėl iš Baltijos valstybių tik Lietuva taip sunkiai ir ilgai yra partizanavusi ir turėjusi apie 30,000 žuvusių.

PENKIOS DIENOS...

Atkelta iš 4 psl.

Komisija priėmė „Del Lietuvos gyventojų genocido“ tokią rezoliuciją: „Komisija, išklau-siusi Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro pranešimus ir konstatuodama, kad tik mikrostopiška tautos genocido vykdytojų dalis buvo patraukta baudžiamajon atsakomybėn ir kad prieš mūsų tautą vykdyti genocidiniais nusizengimai esamomis sąlygomis greitai slenka užmarštin, teigia, kad kiekvienas bres-tantis Lietuvos pilietis turi žinoti mūsų tautos laisvės kainą ir, kad nė vienas lietuvis neturi moralinės teisės pamiršti savų žmonių genocido aukų.“

Todėl Komisija siūlo, kad Lietuvos Respublikos Seimas greitai parengtų juridinę bazę 50-ies metų okupaciniams nusikaltimams vertinti;

JAV Lietuvių Bendruomenė ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui sukurti pastovų kontaktą a) gyvosios atminties karo laikotarpio ir pokario istorijos registravimui ir b) teisinių Amerikos genocidinių reikalų patirties problemų konsultacijoms;

JAV Lietuvių Bendruomenė ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui materializuoti Lietuvos genocido informacijos sklaidą tiek amerikietiška, tiek išeivijos visuomenei“.

A.†A. STASEI BULGARIENEI

baigus žemišką kelionę, dukteris DALIA ir RŪTĄ su jos vyru ROBERT CHEKALUK, anūkus GABRIELĘ ir ADOMĄ FAJĄ, brolių KOSTĄ ŽALNIERAITĮ su žmona NIJOLĖ, seserį VLADĄ GRUŽAUSKIENĘ Lietuvoje užjaučia ir kartu liūdi

Saulius Šimoliūnas

PADĖKA

A.†A. NIJOLĖ MALYŠEVA

Nuoširdžiai dėkojame dr. kun. K. Trimakui, E. Radvilienei, Aldonai ir Teodorai Zailskams, Staselei ir Broniui Lazdauskams, Cicero Šv. Antano bažnyčios chorui, jo vadovams ir visiems, visiems užjautusiems ir padėjusiems aukomis laidojant mylimą Mamą, Sesutę ir Tetą, a.a. Nijolę Malyševą.

Nuliūdę: sūnus Alius ir sesers Laimos Bareikienės šeima.

A.†A. INŽ. KAZIMIERAS PABEDINSKAS

Staiga mirė 1998 m. birželio 23 d. Vilniuje, sulaukęs 94 metų. Gyveno Vilniuje. Didelę savo gyvenimo dalį praleido užsienyje.

Gimė Lietuvoje, Panevėžio apskrityje, Naujamiestyje.

Nuliūdę liko: sūnus Jonas, marti Irena, sūnus Leonas, marti Birutė; anūkai: Elytė, Tomas, Kristina, Andrius, Arūnas, Maria, ir Vytautas; proanūkai: Karoline, Paulius, Kristina, Aras ir Gytis.

Velionis Kazimieras buvo veiklus ateitininkas, Korp! Kęstutis narys, priklausė ir kitoms lietuvių ir svetimtautių organizacijoms.

Šv. Mišios už velionį bus atnašaujamos Vilniuje, Šv. Kazimiero bažnyčioje.

A.a. Kazimieras Pabedinskas bus palaidotas Lietuvoje, Naujamiestio kapinėse.

Tėtės šeima

A.†A. EMILIJA BIRBILAITE VAREIKIENĖ-ZILLY

Gyveno Bridgeport apylinkėje, Čikagoje.

Mirė 1998 m. birželio 23 d., sulaukusi 96 metų.

Gimė Lietuvoje, Panevėžio apskrityje, Raguvos valščiūje, Jackgalio kaime.

Nuliūdę liko: sūnus Jonas; vaikaičiai: Vidmantas, žmona Jodi Vareikos Amerikoje, Šarūnas, žmona Aušra; provaikaičiai: Giedrė, Žilvinas, Marija, Rokas Vareikos Lietuvoje.

Velionė buvo motina mirusio sūnaus Juozo ir sesuo trijų mirusių brolių.

Priklausė Vytauto Didžiojo šaulių rinkinei Čikagoje, Anglijos lietuvių klubui ir kt. lietuviškos organizacijos.

Velionė pašarvota birželio 25 d., ketvirtadienį nuo 6 iki 9 val. vakaro Dalcamo laidojimo namuose, 470 W. 26 St., Bridgeport apylinkėje, Čikagoje.

Laidotuvės įvyks birželio 26 d., penktadienį.

Iš laidojimo namų 9 val. ryto bus atlydėta į All Saints - St. Anthony bažnyčią 518 W. 28 Place, Bridgeport, kurioje 9 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už velionės sielą. Po Mišių velionė bus palaidota šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuliūdę: sūnus, vaikaičiai, provaikaičiai ir kiti gimines.

Laidotuvių direkt. Kenneth D. Rudmin, tel. 773-842-8681.

Matau aš savo Viešpatį, Matau Jį ateinantį ir šaukiantį mane...

VIENERIŲ METŲ MIRTIES SUKAKTIS

A.†A. IGNAS MILIAUSKAS

Viešpaties Angelas pasiėmė pas save mūsų mylimą Vyrą, Tėvą ir Tėvuką 1997 m. birželio 30 d. Minint šią liūdną sukaktį, šv. Mišios už jo sielą bus aukojamos š.m. birželio 28 d., 10:30 val. ryto. Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijos bažnyčioje ir birželio 30 d., taip pat pranciškonų vienuolyne Kennebunkport, Maine.

Maloniai prašome gimines, draugus ir pažįstamus prisiminti a.a. Igną savo maldose.

Nuliūdę: žmona Stefa, dukterys Rasa ir Dalia su šeima, sūnus Jonas ir Rimvydas su šeimomis.

Mielai Motinėlei

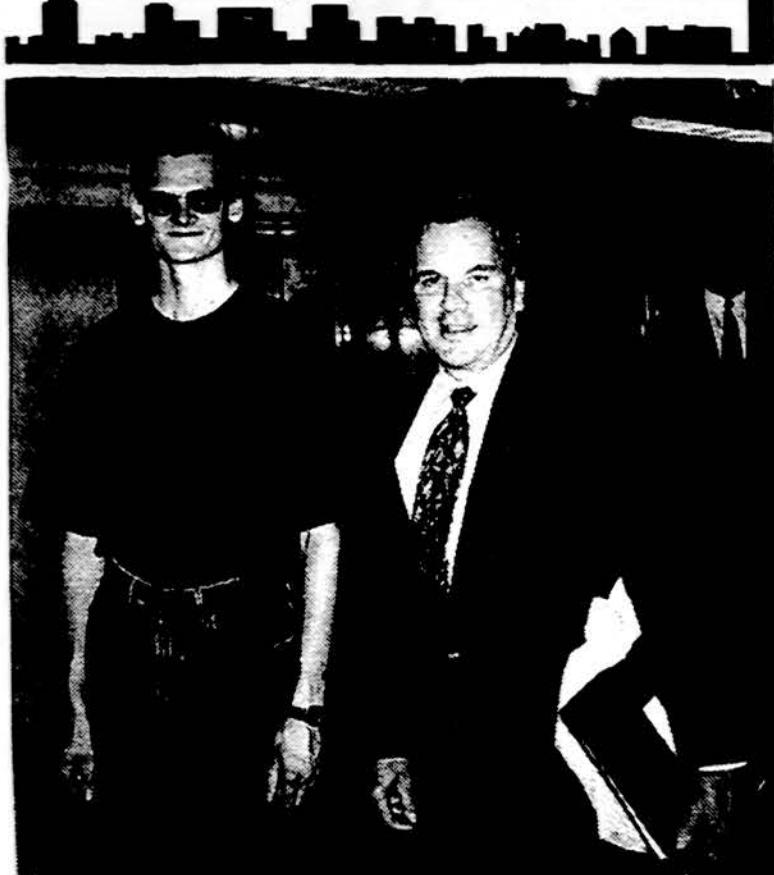
A.†A. FRIDAI VILKIENEI

mirus, jos sūnų EUGENIJŲ su šeima širdingai užjaučia

Leonas ir Nijolė Maskaliūnai
Vytautas ir Jolanta Mikūnai
Algirdas ir Laimutė Stepaičiai

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Magistratūrai besiruošiantis Lituanistikos tyrimų centre Čikagoje vilnietis Aušrys Matonis turėjo progos susitikti ir nusifotografuoti su Čikagos miesto meru Richard M. Daley. Nuotr. Indrės Tūjėnienės

Tauragės lietuvių klubas Čikagoje, atsiliepdamas i Mažosios Lietuvos lietuvių draugijos atsisveikimą, Karaliaučiaus lietuvių mokyklai paramai skyrė 300 dol. auką. Rusų okupuotoje Maž. Lietuvoje lietuviškos mokyklės dėdė dideles pastangas skiepyti ir išlaikyti lietuvių jaunąją kartą; jos labai reikalingos įvairios paramos. Šiose pastangose ypą reikiama Maž. Lietuvos lietuvių draugijos pirm. Vilius Trumpijonas vadovaujamas „Karaliaučiaus lietuvių“ pinigais. Visi kviečiami prisidėti, vėjus vardu aukas siunčiant 1394 Middleburg Ct., Naperville, IL 60540-7011.

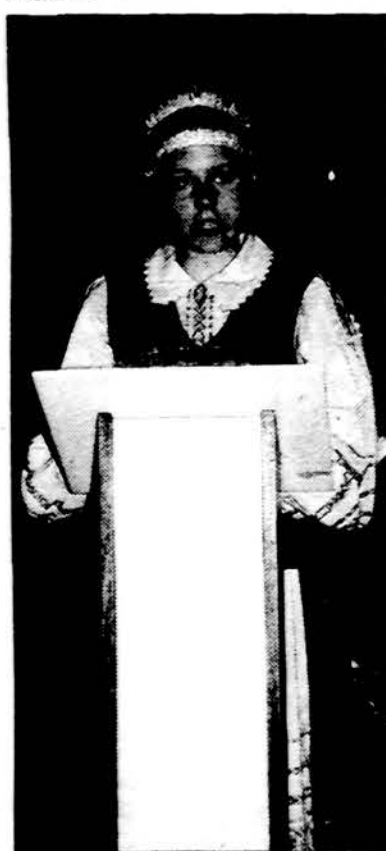
Sekmadienį, birželio 14 d., Lietuvos Vyčių šokėjų vaikų grupė atliko programą Skandinavų vidurvasario šventėje (Scandinavian Midsummer Festival) South Elgin, IL. Lietuvos Vyčių tautinių šokių vienietį daug metų labai sėkmingai vadovauja Frank Zapolis.

BALFo narių susirinkimas šaukiamas šį sekmadienį, birželio 28 d., Švč. M. Marijos Gimimo parapijos salėje, Marquette Parke, tuoj po 10:30 val. lietuviškų Mišių tos parapijos bažnyčioje. Kviečiami ir raginami dalyvauti visi BALFo nariai. O kas priklaus BALFu? Kiekvienas lietuvis, kuris bent kiek siejosi savo tautiečių vargu ir nori padėti tą vargą sumažinti.

Čikagos lit. mokyklos abiturientė Nina Padalino mokslo metų uzbūgintų išlaidų.

Ar ieškote dovanų draugams bei artimiesiems? Užsukite i „Draugą“. Turime platų pasirinkimą įvairių knygų suaugusiems ir vaikams, lietuvių bei anglų kalba. Skaitytojų patogumui, kiekvieno ketvirtadienio numeryje „Draugas“ spausdina po trumpą ištrauką iš turimų knygų katalogo. Jeigu norite gauti visą katalogą (kaina 5 dol.), kreipkitės i administraciją. Knygas galite užsisakyti telefonu: 773-585-9500, faksu 773-858-8284 arba laišku 4545 West 63rd Street, Chicago, IL 60629. Administracijoje yra ir parduotuvėlė. Apsilankykite „Drauge“, nusipirkite suvenyrų, susipažinkite su dienraščio leidyba. Visų laukiami!

Abiturientė Indrė Noreikaite 1997/1998 m.m. uzbūgintų Mišiose skaitinčius.

Kiekvieną ketvirtadienį, 7 val. vak., transliuojama Lietuvos televizijos programa, besitęsianti visą valandą. Šiandien, t.y. birželio 25 d., tarp kitų įdomių programų numerų, matysime filmą apie gerai mums pažįstamą rašytoją Marių Katiliškį. Visi kviečiami pasizūrėti.

Vydūno fondas pavasario vėjus proga parėmė Draugo fondą 200 dol. auka. Jis ir anksčiau yra parėmęs 200 dol. inai. Už paramą labai dėkoti!

Union Pier, MI, skersai kelio nuo ežero išnuomojama vasarvietė. Tel. 773-776-4755 arba 616-469-4347.

PADALINTAS LIETUVIŲ FONDO DERLIUS

Sunku įsivaizduoti kaip atrodytų lietuvių išlaikymo darbai Amerikoje, jei jiems nebūtų finansinės Lietuvos fondo paramos. Tiesa, ta lietuvių išlaikymo darba atlieka savanoriškai, neapmokami Lietuvos Bendruomenės, organizacijų, visuomenės veikėjų bei jų talkininkai bei nemažas skaičius paties Lietuvos fondo tarybos ir valdybos narių. Jei už darbą visiems reikėtų apmokėti, — neužtektų nei dešimties Lietuvos fondų derlių. Deja, taip dirbti mus išmokė gyvenimas toli nuo tėvynės ir mūsų noras nepasikėti svetimosios jūros. Tas išėjimas gyvenimas mus išmokė kaip sutelkti tą didelį Lietuvos fondo kapitalą, kurio derliumi išlaikytume mūsų švietimą, kultūrą, mokslą, meną ir mūsų visuomeninius reikalus. Jų išlaikymui, prie mūsų savanoriško darbo reikalingos ir stambios lėšos. Per daugelį metų tas reikiamas lėšas suteikia Lietuvos fondas.

Rekordinis derlius

Lietuvių fondas, turėdamas apie 9 milijonus kapitalo ir jo nemažą dalį sėkmingai investuodamas vertybių biržoje, iš gauto metinio prieauglio šiais metais lietuvių išlaikymo reikalams paremti paskyrė 800,000 dolerių. LF Pelnos skirstymo komisija 598,325 dolerius jau išdalino, o likusius išdalins iki metų galo. Tai didžiausia LF paramos suma.

Š.m. birželio 23 d. Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, kur yra LF būstinė, buvo sukvietta spaudos konferencija, dalyvaujant garbės svečiams — Lietuvos generaliniam konsulai Čikagoje Giedriui Apuokui, garbės konsulai Vladoi Kleizai, mūsų spaudos bei radijo atstovams, JAV LB Krašto valdybos nariams, „Pasaulio lietuvių“ redaktoriui ir LF tarybos bei valdybos nariams. Iš viso dalyvavo 22 asmenys.

LF spaudos konferenciją pravedė valdybos vicepirmininkas spaudai Juozas Končius, pakviesdamas visus prisistatyti ir pakviesdamas LF Tarybos pirmininką Algirdą Ostį tarti žodį. Trumpa kalba A. Ostis suminėjo per 37 metus LF atliktus darbus, sutelktas 9,000,000 dolerių ir išdalintas 5,700,000 dolerių lėšas, kurių parama lietuvių išlaikymui išeivijoje yra akivaizdi. Jis pabrėžė, kad dalinant lėšas tenka griežtai laikytis JAV valdžios taisyklių ir LF nuostatų, ko paramos prašytojai kartais nesupranta. Sekė konferencijos svečių konsulių G. Apuoko ir V. Kleizos sveikinimai. Abu dėkojo už LF dėmesį Lietuvos konsulatui ir linkėjo pasiekti 10 milijonų kapitalą.

Pagrindinį pranešimą padarė LF Pelnos skirstymo komisijos pirm. dr. Antanas Raz-

ma. Komisiją sudarė LF tarybos skirti nariai: Kęstutis Ječius, dr. Vytautas Narutis, dr. Antanas Razma, antrinė Ramona Steponavičiūtė ir JAV LB skirti nariai: Petras Kisieličius, Rėda Pliurienė, Dalia Puškorienė, antrinė Ramunė Lukienė. Stipendijų komisijai vadovavo Ramona Steponavičiūtė. Skirstymai buvo atlikti per keturis posėdžius, svarstant 322 prašymus, su daugybe dokumentų. Visuose posėdžiuose dalyvavo LF tarybos pirm. A. Ostis, valdybos pirm. Povilas Kilius ir reikalų vedėja Alė Razmienė, atlikusi prašymų registraciją ir analizę. Prašymai buvo sugrupuoti kategorijomis: švietimas, mokslas, kultūra, visuomeniniai reikalai, knygos, stipendijos ir t.t. ir skirstymas atliktas pagal LF skirstymo gaires. Buvo daug prašymų iš Lietuvos, bet LF ištekliai yra per maži jų patenkinimui.

Švietimas ir stipendijos pirmąja

Lituanistinių mokyklų JAV paramai bei LB Švietimo tarybos leidiniams teko 71,000 dolerių. Rytų Europos bei Vilnijos mokytojų paramai (300 mokytojų po 200 dol. per metus) 60,000 dolerius. Vasario 16 gimnazijai — 10,000 dol. ir jos mokinių stipendijoms — 41,000 dol. PLB Švietimo komisijai — 6,200 dol. Stipendijos studentams iš Lietuvos — 55,660 dol., kitiems studentams — 51,965 dol. Stipendijoms iš Mikšio ir kitų „fondų“ LF — 18,810 dol. Iš viso stipendijoms skirta 148,625 dol. iš viso lituanistiniam švietimui skirta 166,400 dol., kas sudaro 315,025 dol., arba 52,65% paskirstytų lėšų. Šį kartą švietimui ir stipendijoms teko liuto dalis.

Kultūrinių reikalams — menams ir mokslui paskirta 119,7165 doleriai, arba 20% nuo viso skirstymo. Ilgiausias sąrašas yra visuomeninių reikalų. Čia Pasaulio lietuvių archyvo išlaikymas, Vyresniųjų lietuvių centras Čikagoje, JAV LB konferencijos; parama spaudai, organizacijoms, jų stovykloms, Jau-nimo centrui, Pasaulio lietuvių centrui, sportininkams vykti i Lietuvą, radijo laidoms, Lituanistikos tyrimo ir studijų centrui ir visai eilei kitų reikalų. Visuomeniniams reikalams iš viso paskirta 163,535 dol., arba 27,33% nuo visos padalintos sumos.

Mūsų finansinė jėgainė

Konferencijoje visiems išdalinta 1998 m. LF pelno paskirstymo suvestinė parodė kokią paramą gavo institucijos. Daugiausia, 144,250 dol. gavo JAV LB krašto valdyba ir jos tarybos. Jų pirmininkė Birutė Jaisaitienė, Marija Remienė bei

Pasaulio lietuvių centro skaitykloje susirinkusios nuolatinės centro talkininkės (iš kairės): Birutė Navickienė, Bronė Nainienė, Juzelė Ramiene, Jadvyga Penčylėnė, Irena Galinienė ir Elena Jurkienė.

Švietimo tarybos atstovas Antanas Jarnas Lietuvos fondui pareiškė didelę padėką už paramą. Diskusijose esminių klausimų dėl LF pelno skirstymo nebuvo. Baigiant šią LF spaudos konferenciją LF valdybos pirmininkas Povilas Kilius padėjo visi lietuviškai spaudai ir radijo laidoms, kurios padėjo ir padeda toliau augti Lietuvos fondui. Jis pareiškė, kad Lietuvos fondui reikia ir toliau augti, kad metiniam pelno skirstymui būtų milijonas dolerių, kurie mums reikalingi lietuvių išlaikymui. Padėkojo jis ir visiems šios konferencijos dalyviams.

Br. Juodelis

TĖVO DIENOS PAMINĖJIMAS LEMONTE

Pasaulio lietuvių centro renginių komitetas kiekvienais metais surošia Tėvo dienos pietus, su trumpa programėle, šventėme ją ir šiemet.

Tuoju po šv. Mišių Pal. Jurgio Matulio misijoje skubėjome i salę. Susėdome prie įvairių spalvėms gelėms papuoštų stalių. Po trumpo tėvų pasveikinimo, pakėlėme šampno taures už tėvų ir senelių sveikatą. Niekur neskubėjome, tai valgėme pamažu, pasikalbėdami. Pajutome artumą, kalbėjome, draugystę. Vėdus puošė maloni šypsena. Suvalgius salotas, cepelinus ir kompotą, prieš pradėdami smaguriauti namuose keptais tortais, pradėjome tai dienai pritaikytą programą.

Programą atliko Stasės Jagminienės vadovaujama kapela „Tėviškė“. Ją sudarė: Jūra Bakaitienė, Gintaras Juknys, Julius Jokimas, dr. Leonidas Ragas, Vytautas Birgiola, Vytas Jagminas. Programą pradėjo tėvams skirta daina, pagerbiant gyvus, o jau iškelia-vusiems i nuolatinę tėviškę skirti žodžiai sakė: „Saulė nori tau padėti prie kojų, kad būtų tau kelnelyje šilčiau“. Padainavo dar keletą linksmų dainų, o kai užtraukė „Ažuolai žaliuos“ — suskambėjo visa salė. Dainavome nuosirdžiai, o vaizduotė, lyg kokiame ek-

rane, skrido tėviškės ir jaunystės prisiminimai. Pajutome, kad esame vienos, nedalos tautos vaikai, kaip gera turėti laisvą tėvynę ir ji visiem tik viena. Atrodė, kad dainos aidas suskambėjo ir anapus vandenyno. Padainavome dar vieną dainelę visi kartu ir tada jau pjaustėme „napoleonus“, riešutinius, šakotį ir kitus saldumynus. Buvome linksmi ir negalvojome nei apie kalorijas, nei nesistebėjome, kur mums tas visas maistas telpa.

Nuosirdi padėka Stasei Jagminienei, jos dainininkams ir muzikantams už puikiai atliktą programą. Jie nepaėmė jokio atlyginimo, viską skyrė centro išlaikymui. Ačiū jems.

Dėkoju Anų šeimai už padovanotas gėrybes, jų nuolatinę paramą ir dosnumą. Savo saldumynais, jau ne pirmą kartą, mus apdovanoja „Cinderella“ kėpyklos savininkės, nuosirdus ačiū.

Turbūt nėra apylinkėje žmogaus, kuris nepažintų Birutės Navickienės „napoleonų“ skonio. Jos nereikia nei prašyti, tik pamatai, kad „napoleonai“ jau ant stalo. Ačiū Birutei.

Tokiame dideliame renginiui suruošti reikia daug darbščių rankų. Ačiū Dievui, mes jų dar vis turime. Štai jos: Dalia Šlenienė, Birutė Navickienė, Aldona Palekienė, Irena Serapinienė, Vilė Marchertienė, Alė Karaliūnienė, Agnė Tėškvienė, Zita Dapkienė, Irena Galinienė, Birutė Trinkienė, Irena Garunkšienė, Rita Martišūnienė. Tai labai darbščios moterys, linkiu, kad jos niekada nepavargtų, ačiū joms. Nuosirdi padėka „Draugo“ vyr. red. Danutei Bindokienei, kuri ne tik įdėda mūsų pranešimus, bet dažnai prideda ir savo kūrybos. Negaliu pamiršti centre ar tik kitoje centro pusėje gyvenančių pagalbinių, jų daug ir jos visos daugiau ar mažiau prisidėjo prie Tėvo dienos suruošimo, ačiū joms.

Sutardami ir pasitardami, galime daug gero padaryti ne tik sau, bet ir kitiems.

Centras — tai lietuviški namai, kurie šį rudenį švęs savo dešimties metų gyvavimą.

Tėvo diena praėjo linksmoje, draugiškoje nuotaikoje. Niekur neskubėjome, galėjome pasikalbėti, pabendrauti, ar-

čiau pažinti vieni kitus. To mums šiandieniniame, skubantiame pasaulyje labai trūksta. Tėvo diena baigėme pavasario renginius, eisime i gamtą, kur sodeliuose bus ruošiamos linksmos gegutinės.

Nuosirdi padėka dalyviams, kurie visada dalyvauja centro renginiuose ir tuo prisideda prie centro išlaikymo, nes visus gautas pinigus pasilieka čia — centre. Visi dirbame ir aukojame vienas kitui, kad PLC gyvuotų ir apjungtų visus po plačias apylinkes išsi-barščiusius lietuvių kilmės asmenis.

Linkiu linksmam praleisti vasarą, o pirmas rudens renginys rugsėjo 26 d. centro dešimties metų paminėjimas.

Bronė Nainienė

IŠ ARTI IR TOLI

KANADA

Torontės sibirinių trėmimų minėjimas buvo surengtas Kanados Baltiečių federacijos Šv. Andriejaus bažnyčioje. Organizacijos dalyvavo su vėliavomis. Dalyviai buvo ekumeninėse pamaldose minėtoje bažnyčioje. Atrodė, kad vis mažiau ir mažiau dalyvauja mūsų tautiečių tokiuose renginiuose.

Dr. Gintaras Uleckas Prišikėlimo parapijos bažnyčioje susitokė su dr. Irena Armstrong. Tai dr. Uleckų sūnus. Abu jaunieji yra medicinos daktarai. Vestuvių puota buvo sodelyje palapinėje savo artimųjų tarpe.

Loreta Stanulytė sumainė žiedus su Fredu Daz. Jaunoji yra ilgametė „Gintaro“ ansamblio tautinių šokių šokėja. Vestuvių puotoje lietuvių namuose gintariečiai kartu su jaunaisiais pašoko paskutinį tautinį šokį.

Albinas Gačionis, sulaukęs 75 metų, apleido šį pasaulį. Paliko žmoną Janę ir dvytnukes dukras — Viliją ir Eglę. Velionis iki pensijos dirbo valstybės taršos priežiūroje.

Kun. Vytautis Volertis surengtos išleistuvės Lietuvos Kankinių parapijos salėje. Čia jis išdirbo keletą metų, buvo veiklus visuomeninės organizacijos. Prieš išvažiuodamas i naujai paskirtą Maspeth, N.Y., kun. Vytautas vykstas aplankyti Lietuvos.

Stasys Prackapas

SKELBIMAI

Namams pirkti paskolos duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuosimčiais. Kreipkitės i Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road. Tel. (773) 847-7747.

(sk.)

Tauragės lietuvių klubo valdyba praneša, kad š.m. birželio 28 d., sekmadienį, 1 val. p.p. šaukiamas pusmetinis narių susirinkimas Šaulių namuose. Visi nariai kviečiami dalyvauti.

(sk.)

Dr. Leonas Seibutis išvyksta i Lietuvą birželio 24 d. Jo kabinetas bus uždarytas iki rugsėjo 16 d.

(sk.)

Siuntinių i Lietuvą kompanija Baltia Express praneša gerą naujieną — nuo birželio 30 d. Baltia Express priiminės siuntinius naujose patalpose, 7269 S. Harlem Ave., Bridgeview, IL 60455 (Amber Health Center). Atvykite arba skambinkite tel. 708-458-3810 arba nemokamu tel. 1-800-SPARNAL.

(sk.)

Pasaulio lietuvių centras, kaip ir daug kitų lietuviškų institucijų bei centrų, išsilaiko daugiausia savanorių darbu bei pastangomis. Šį pavasarį vyresni ir jaunesni skautai, atlikdami gerąjį darbą, susirinko i PLC, papuošė, apšvarino aplinką, prisodino žydinčių gėlių, kad visiems atsilankiusiems būtų malonu ir jauku. Čia bėrelis tyvresniųjų skautų darbininkų. Iš kairės: Sigitas Miknaitis, Jonas Paronis, B. Mikėnas, A. Karaliūnas ir A. Levanas.

Nuotr. J. Miknaitienės